

Narativi o motivaciji za politički angažman

Mrčela, Dora

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:403255>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-31**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
HRVATSKI STUDIJI
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

DORA MRČELA

NARATIVI O MOTIVACIJI ZA POLITIČKI ANGAŽMAN

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: doc.dr.sc. Marija Brajdić Vuković

Zagreb, 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. Politička participacija mladih	4
2.1. Politička participacija mladih u Hrvatskoj	8
3. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA, OPĆA I SPECIFIČNA ISTRAŽIVAČKA PITANJA, OPERACIONALNE DEFINICIJE	10
3.1. Svrha i ciljevi istraživanja	10
3.2. Opća i specifična istraživačka pitanja	10
3.3. Operacionalne definicije	10
4. OPIS PRISTUPA ISTRAŽIVANJA I METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA, TERENSKOG POSTUPANJA I PLANIRANOG I OSTVAREN OG UZORKA	11
4.1. Narativno očište i prikupljanje podataka	11
4.2. Uzorak	12
4.3. Opis pristupa istraživanju	13
5. PITANJA ISTRAŽIVAČKE ETIKE I REFLEKSIVNOSTI ISTRAŽIVAČA	13
5.1. Pitanja istraživačke etike	13
5.2. Terensko postupanje i refleksivni osvrt istraživačice	14
6. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA	16
6.1. Labovljev model – teorijski okvir	16
6.2. Labovljev model – metoda rekapitulacije	19
6.3. Rezultati istraživanja	26
7. DISKUSIJA I ZAKLJUČAK	37
8. DODATCI	41
8.1. Dodatak 1: Protokol	41
8.2. Dodatak 2: Informirani pristanak	44
8.3. Dodatak 3: Kodna lista	46
9. POPIS LITERATURE:	47

1. UVOD

Politička participacija je pojam koji se odnosi na sudjelovanje građana u procesima odlučivanja i aktivnostima na svim područjima političkog života. Uključuje sve aktivnosti koje su usmjerene na donošenje i/ili promjenu društvenih i političkih stanja i odluka. Prva istraživanja političkih znanosti o participaciji građana u politici konvencionalno su se fokusirala na sudjelovanje na izborima kao jedini oblik političke participacije građana. Dugo vremena, glasanje na izborima se smatralo primarnim načinom da građanin čuje svoj glas u političkom sustavu, a izlaznost na izbore opisan je kao najčešće korištena mjera participacije. U tom razdoblju, 1970-ih, politička participacija je definirana kao djelovanje pojedinih građana kojim se nastoji utjecati ili podržati vladu i politiku ili kao dobrovoljne aktivnosti pojedinih građana kojima je cilj izravno ili neizravno utjecati na političke izbore na različitim razinama političkog sustava¹. Istovremeno, Verba i drugi su naglašavali da sve alokacije vrijednosti u društvu ne određuju samo političke elite - također, privatni i civilni akteri bi mogli ispuniti ovu funkciju. Ipak, većina tadašnjih političkih znanstvenika nije bila zainteresirana za političku participaciju u širem smislu ili u način na koji su građani djelovali u odnosu na društvene elite izvan političke domene. Novije definicije političke participacije tako su šireg opsega². Danas postoje mnoge različite kategorizacije koncepta političke participacije, a osnovna je podjela na institucionalnu (formalnu) i izvaninstitucionalnu (neformalnu)³. Institucionalna participacija izravno je povezana s aktivnostima koje se tiču institucionalnog i izbornog procesa te koje nastoje imati izravan utjecaj na politički sustav⁴. Ova vrsta političke participacije uključuje izlazak na izbore, prisutnost pojedinca u jedinicama vlasti poput članstva u političkoj stranci na nacionalnoj ili lokalnoj razini, kontaktiranje političkih službenika, te sudjelovanje pojedinaca u predstavničkim i savjetodavnim tijelima⁵. Izvaninstitucionalni oblik političke participacije ostvaruje utjecaj preko cilju usmjerenih aktivnosti te aktivnosti koncentriranih oko specifičnih pitanja koje nemaju izravan odnos s

¹ Ekman, J. i Amnå, E. (2012): Political participation and civic engagement: Towards a new typology, *Human Affairs*, 22 (3), str. 290

² Verba, S. i Nie, N. H. (1972). *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper & Row, str. 47

³ Kovačić, M. i Vrbat, I. (2014). „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu. *Suvremene Teme*, 7(1), str. 61

⁴ Hooghe, M. i Marien, S. (2013). A Comparative Analysis of the Relation Between Political Trust and Forms of Political Participation in Europe. *European Societies*, 15 (1), str. 143

⁵ Kovačić, M. i Vrbat, I. (2014). „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu. *Suvremene Teme*, 7(1), str. 62

funkcioniranjem političkih institucija⁶. Takav oblik političke participacije uključuje sudjelovanje u političkim i društvenim akcijama, udrugama i pokretima. Specifičnije, koncentriran je na sudjelovanje u prosvjedima, političke bojkote, potpisivanja peticija, dijeljenja letaka, pisanja pisama političarima, građanske neposluhe i korištenje nasilja u političke svrhe⁷. U kontekstu uređenja naše države možemo reći da je takva podjela bliska podjeli na javni sektor te sektor civilnog društva (nevladin sektor). Možemo stoga zaključiti da se politička participacija u širem smislu odnosi na sve oblike društveno-političke participacije.

2. Politička participacija mladih

Sudjelovanje pojedinaca i grupa u kreiranju društvenog i političkog života je neupitna vrijednost suvremenih demokracija i suština demokratskog uređenja. Iako je participacija mladih širok pojam i postoje različiti pristupi autora u definiranju političke participacije mladih, te pristupe je moguće sažeti u tri kategorije koje opisuju participaciju kao napore: (a) mladih ljudi da se organiziraju oko pitanja njihovog izbora rješavanja problema, (b) odraslih za uključivanje mladih u društvene strukture te (c) mladih i odraslih da se zajedno pridruže u međugeneracijska partnerstva. Pojednostavljeno, dokle god mladi sudjeluju u institucijama i odlukama koje utječu na njih, to se smatra sudjelovanje mladih u društvu⁸.

Prema Walther, Hejl i Jensen dva su generalna koncepta participacije:

1) Participacija kao cilj - koncept pretpostavlja da se posredstvom različitih mehanizama, alata i mjera politika za mlade, mlade usmjerava prema zapošljavanju i kasnije preuzimanju prava za bivanje punopravnim građanima. Međutim, iako bi mjere mogle biti usmjerene na daljnje djelovanje i participaciju, mladi ih često doživljavaju kao prisilu. Iako je istina da je nezaposlenost jedan od glavnih čimbenika socijalne isključenosti mladih, posao nije nužno jedini preduvjet za socijalnu uključenost i političku participaciju mladih. U onoj mjeri u kojoj su tranzicijske politike svedene na osiguravanje kvalifikacija za manje obrazovane, mladi imaju malo ili nimalo mogućnosti da iskuse aktivno sudjelovanje. Njihove mogućnosti za izbora smjera ili razvojne putanje njihovog života više je nego ograničen. Obećanje da će

⁶ Hooghe, M. i Marien, S. (2013). A Comparative Analysis of the Relation Between Political Trust and Forms of Political Participation in Europe. *European Societies*, 15 (1), str. 146

⁷ Kovačić, M. i Vrbat, I. (2014). „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu. *Suvremene Teme*, 7(1), str. 63

⁸ Ibid, str. 65

sudjelovanje biti naknadno, ovisi o funkcioniranju tolerancije frustracije koja je, međutim, niža kod onih koji imaju mali socijalni i kulturni kapital.

2) **Participacija kao princip** - participacija je proces koji je sam po sebi koristan za razumijevanje i uživanje prava mladih. Ovaj se pristup temelji na ideji da participacija, da bi bila participacija, i građanstvo, da bi bilo građanstvo, zahtijevaju identifikaciju pojedinca s tim konceptima. Sudjelovanje stoga mora biti načelo u praksi politika, a ne samo cilj ili rezultat takve politike. U kontekstu EU-a različiti programi pokušavaju riješiti dilemu kako mladima usaditi taj osjećaj sudjelovanja, osmišljavajući načine usklađivanja potreba za sudjelovanjem i kvalifikacijama. Iako se mnogi od tih primjera odnose na dobne skupine mladih u tranziciji, njihov sadržaj i namjera nisu posebno usmjereni na probleme tranzicije ⁹.

Politička participacija se može diferencirati i na temelju broja, odnosno odnosi li se na individualno ili kolektivno iskustvo, to jest je li participacija mladih usmjerena izravno na utjecanje na donošenje političke odluke (manifestna politička participacija) ili je to sekundarno (latentna politička participacija). Takvom kategorizacijom se dobiva širok spektar različitih vidova političke participacije te se objašnjava kompleksna realnost ¹⁰.

Tablica 1.: Latentna i manifesta politička participacija (Kovačić i Vrbat, 2014, str. 63)

Sudjelovanje mladih u društvu (latentna politička participacija)			Politička participacija (manifestna)	
Uključivanje (individualno) [<i>involvement</i>]	Angažman [<i>engagement</i>]	Formalna politička participacija	Aktivizam	
			Legalno	Ilegalno
Individualni oblici				
Osobni interes za politička i socijetalna pitanja	Aktivnosti vezane za osobni interes za društvo i politiku	Izbori	Izvanparlamentarne metode participacije (primjerice peticije)	Politički motivirano nezakonito djelovanje
Kolektivni oblici				
Osjećaj pripadnosti grupi	volontiranje	Organizirano članstvo, političke stranke, sindikati	Labavo organizirane forme participacije, društveni pokreti, demonstracije, štrajkovi	Ilegalne nasilne akcije, pobune, demonstracije
Životni stil povezan s politikom				

⁹ Walther, A.; Hejl, G. M.; Jensen, T. B. i Hayes, A. (2002). Youth transitions, youth policy and participation. State of the Art Report

¹⁰ Kovačić, M. i Vrbat, I. (2014). „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu. Suvremene Teme, 7(1), str. 63

Tipologija u tablici 1 prikazuje razlike između latentnih i manifestnih oblika političke participacije. Također, ističe razlike između individualnih i kolektivnih oblika participacije. Liberalna demokracija temelji se na pojmu individualnih političkih prava i sloboda, ali u isto vrijeme na ideji političkog predstavljanja, kroz različite kolektivne skupine, prije svega političke stranke. Stranke predstavljaju različite segmente društva i artikuliraju interese različitih skupina ili kolektiva. Sociološka rasprava već je najmanje dva desetljeća usmjerena na promjene vrijednosti građana u postmodernom ili kasnom modernom društvu. Ovdje pronalazimo ideju kolektivnih identiteta (npr. društvene klase, nacionalnosti ili stranačke identifikacije) koji se polako zamjenjuju različitim individualnim identitetima ¹¹.

Latentni oblici političke participacije su vrsta participacije koji se može smatrati "pretpolitičkim". Taj pojam latencije temelji se na jednostavnom zapažanju da mladi zapravo rade mnogo stvari koje se ne mogu izravno ili nedvosmisleno klasificirati kao "politička participacija", ali u isto vrijeme mogu biti od velikog značaja za buduće političke aktivnosti konvencionalnog tipa. Većina oblika političke participacije mladih u suvremenim demokracijama je "nepolitično" ili "polipolitično" na površini, odnosno, to su aktivnosti koje nisu izravno usmjerene na utjecanje na vlast, već uključivanje u društvo i tekuće poslove. Mladi općenito raspravljaju o politici, konzumiraju političke vijesti u novinama i na televiziji ili na internetu te razgovaraju o društvenim pitanjima ¹². Najbliže pojmu "latentnog sudjelovanja" nalazimo u djelima Schudsona i njegovom shvaćanju "građana koji nadziru (eng. *monitorial citizens*)". Schudsonova optimistična tvrdnja je da građani danas nisu nezainteresirani ili neinformirani o politici, ili da im nedostaje politička učinkovitost; oni samo zauzimaju promišljeno stajalište u kojem traže informacije o politici i ostaju zainteresirani. I (samo) kada osjete da je to zaista imperativ, oni će intervenirati ili djelovati politički. Time se izbjegavaju konvencionalni kanali političke participacije; ali nije ispravno reći da nisu politički uključeni; oni su, kao "građani koji nadziru". Ovaj pojam je blizak raznim idejama o "postmodernim" orijentacijama među građanima danas ¹³.

Manifestna politička participacija odnosi se na ono što nazivamo stvarnom "političkom participacijom" odnosno, jednostavno djelovanje usmjereno na utjecanje na vladine odluke i političke ishode. To je ciljno ili racionalno djelovanje koje je vidljivo i može se mjeriti

¹¹ Ekman, J. i Amnå, E. (2012): Political participation and civic engagement: Towards a new typology, *Human Affairs*, 22 (3), str. 291

¹² Ekman, J. i Amnå, E. (2012): Political participation and civic engagement: Towards a new typology, *Human Affairs*, 22 (3), str. 286

¹³ Schudson, M. (1999). Good Citizens and Bad History: Today's Political Ideals in Historical Perspective. Paper presented at a Conference on the Transformation of Civic Life. Middle Tennessee State University, 1999

izravno. Motiv mladih u manifestnoj participaciji jest da utječu na politiku i političke ishode u društvu ili na odluke koje utječu na javne poslove.

Uz navedeno, postoje, kao što znamo, mladi koji ne mare za politiku, izbore ili političke stranke. Tako da se na prethodno objašnjenu tipologiju može uključiti kategorija koji pokriva upravo suprotnost participaciji i sudjelovanju, tj. ne sudjelovanje. Nadalje se u ovoj tipologiji može napraviti i jednostavna analitička razlika između pasivnog i aktivnog ne sudjelovanja. Pasivni oblik ne sudjelovanja nalazio bi se među mladima koji politiku smatraju neinteresantnom. Mladi s ovom orijentacijom ne osjećaju nikakvu posebnu potrebu da se njihov glas čuje, a politika je jednostavno prepuštena drugima. Oni ne prate političke i građanske poslove i obično nemaju čvrsto mišljenje o politici. Moguća je i druga nevezana orijentacija: aktivni tipovi ne sudjelovanja. Pod tom kategorijom se podrazumijevaju mladi koji nisu samo nezainteresirani za politiku, već se zapravo osjećaju zgroženi političkim pitanjima. Političari se percipiraju kao lopovi, političke rasprave se aktivno izbjegavaju, a glasanje ne dolazi u obzir. To je u osnovi antipolitička orijentacija, za razliku od gore opisane apolitičke orijentacije. U ekstremnijim slučajevima, takav antipolitički stav mogao bi se kombinirati s nasilnim ponašanjem koje graniči s neredima ¹⁴.

Mladi u odnosu na druge društvene skupine mnogo manje politički participiraju te se stvara diskrepancija između njih i drugih društvenih skupina u utjecaju na donošenje odluka. Brojna istraživanja o odnosima mladih i političke participacije su pokazala kako su mladi distancirani od politike (posebice institucionalne), što se u usporedbi sa starijima manifestira njihovim manjim interesom za politiku i političkim zbivanjima i općenito slabijom participacijom u političkim institucijama i procesima. Također je pokazano da su mladi nešto skloniji socijalnom i izvaninstitucionalnom političkoj participaciji, te uključivanju u civilne udruge, što se tumači kao efikasan poligon za političku socijalizaciju mladih i njihovo pripremanje za punopravno uključivanje u procese političkoga odlučivanja. Nedovoljna uključenost mladih u političke institucije (izbori, stranke, tijela vlasti) i procese (prije svega u procese odlučivanja na svim razinama) čini ih potencijalno podložnijim raznim oblicima političke manipulacije i instrumentalizacije, kao i sklonijima da zauzmu radikalnije političke pozicije. Političko ne djelovanje mladih može se promatrati kao indikator njihova marginalnog društvenog statusa i kao faktor koji pridonosi njihovoj (daljnjoj) marginalizaciji. Marginaliziranost mladih u institucionalnoj politici odavna je uočena i elaborirana, pri čemu je pokazano da se u nekim specifičnim društveno povijesnim okolnostima (kao što su ratovi, revolucije, radikalne

¹⁴ Ibid, str. 292

društvene reforme i slično) stječu uvjeti za masovniji ulazak mladih – točnije, određenog segmenta mladih, u politiku. Mladi tada postaju tzv. politička generacija s jasno artikuliranim političkim opredjeljenjima i zahtjevima ¹⁵.

Jasno je da mladi mogu biti kreativna sila i dinamički izvor inovacija te su kroz povijest sudjelovali, doprinijeli i katalizirali mnoge važne promjene u političkim sustavima. Iako prilike za participaciju mladih u političkim procesima ovise o mnogim političkim, socioekonomskim i kulturalnim kontekstima, suvremena istraživanja ukazuju da je politička participacija mladih danas značajno niža u usporedbi s participacijom građana srednje i starije dobi ¹⁶. Sve se više javlja potreba za istraživanjem prediktora političke participacije mladih i faktora koji utječu na pojavu apatije mladih vezane uz društveno-politički aspekt života.

2.1. Politička participacija mladih u Hrvatskoj

Društveni interes za mlade kao politički fenomen je motiviran činjenicom da o mladima i njihovoj društvenoj integriranosti ovisi aktualni i budući razvoj demokratskog društva, pri čemu je političko djelovanje nezaobilazna sastavnica ukupnog društvenog statusa mladih. Unutar takvog interesa za mlade je nerijetko prisutan i pritajeni strah od potencijalno nekontroliranog – uglavnom izvaninstitucionalnog i razmjerno masovnog – političkog nastupanja mladih na javnoj sceni. Otuda se smatra da mladi u suvremenom društvu istodobno predstavljaju veliki politički potencijal i latentno problematičan dio populacije čije je političko ponašanje manje predvidljivo od većine ostalih društvenih skupina. Percepcija mladih kao političke nepoznanice osobito se pojačava u razdobljima društvene nestabilnosti i krize, koja su ujedno najpogodnija za njihov veći prodor u političku sferu, posebice u institucije vlasti. Takve su okolnosti u Hrvatskoj nastupile nakon Drugoga svjetskog rata te u vrijeme sloma totalitarnog (socijalističkog) sistema potkraj 20. stoljeća i uspostave novog, višestranačkog i demokratskog političkog poretka. Nakon Drugoga svjetskog rata mladi koji su sudjelovali u ratu na strani pobjednika u velikoj mjeri su zaposjeli nove institucije vlasti, no u njima je većina ostala do svoje pozne dobi ili čak do smrti zbog čega su oni koji su bili mladi nakon njih dospjeli na margine politike u socijalističkom razdoblju ¹⁷. Upravo ti mladi

¹⁵ Ilišin, V. (2008). Zagrebački studenti o demokraciji i političkom aktivizmu mladih, Sociologija i prostor, str. 313

¹⁶ UNDP (2013). Youth, political participation and decision making. United Nations Youth, <http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-political-participation.pdf>

¹⁷ Ilišin, V. (2003): Politička participacija mladih i politika prema mladima: Hrvatska u europskom kontekstu, Politička misao, 40 (3), str. 40

bili su onaj segment populacije koji je većinom znatno više od starijih prihvaćao liberalne vrijednosti koje su već prodirale u hrvatsko društvo. Stoga je bilo logično očekivati da na prelasku iz totalitarnog u demokratski politički sustav mladi budu jedan od ključnih aktera, uspostavljanja novoga poretka. Međutim, politička zbivanja u suvremenoj Hrvatskoj – kao i u većini tranzicijskih zemalja – nisu obilježena političkom afirmacijom mladih. Naprotiv, uz socioekonomski, i njihov se politički položaj u većini elemenata pogoršao u usporedbi s posljednjim desetljećem socijalizma. U tranzicijskoj Hrvatskoj mladi su tako dvostruko politički marginalizirani, i kao objekti i kao subjekti političkih procesa. Najprije, njihovi problemi i potrebe vrlo su rijetko u žarištu interesa medija, političkih aktera i institucija vlasti što pokazuje da su interesi mladih sporadično prisutni u procesu političkog odlučivanja. Potom, politički utjecaj mladih je minoran jer oni – uz to što njihovi stavovi ne dopiru dovoljno do javnosti i što su generacijski atomizirani i fragmentirani – vrlo malo sudjeluju u institucionalnoj politici, osobito u tijelima vlasti u kojima se donose odluke¹⁸. Rezultati svih dosadašnjih istraživanja u Hrvatskoj jednoznačni su i sukladni europskim nalazima: mladi ispodprosječno sudjeluju u političkim institucijama i procesima¹⁹. Prema istraživanju Ilišin (1999) mladi se, barem implicitno, slažu s tezom da su politički marginalizirani, što je povezano s dvjema skupinama razloga. S jedne strane, pokazalo se da dio mladih misli da su njihovi vršnjaci kritički distancirani od politike (na što upućuju stavovi da je politika nepoštena pa se zato mladi ne žele angažirati, da se politički akteri ne bave problemima koje mladi smatraju važnima, te da su njihovi vršnjaci previše zaokupljeni egzistencijalnim problemima da bi se mogli politički angažirati)²⁰. S druge strane, dio mladih vjeruje da su njihovi vršnjaci nekompetentni i nezainteresirani (misle da je politika dosadna, te da mladi nisu dovoljno iskusni i osposobljeni za bavljenje politikom, zbog čega je prirodno da se njome bave samo stariji). Očito je da mladi dio krivnje prebacuju i na vlastitu generaciju, ali zastupljeniji su stavovi koji krivnju usmjeravaju na društvo koje mladima ne poklanja dovoljno povjerenja²¹.

¹⁸ Ibid, str. 46

¹⁹ Ibid, str. 42

²⁰ Ilišin, V. (1999). Mladi na margini društva i politike

²¹ Ilišin, V. (2003): Politička participacija mladih i politika prema mladima: Hrvatska u europskom kontekstu, Politička misao, 40 (3), str. 48

3. SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA, OPĆA I SPECIFIČNA ISTRAŽIVAČKA PITANJA, OPERACIONALNE DEFINICIJE

3.1. Svrha i ciljevi istraživanja

Svrha ovog narativnog istraživanja jest opisati i razumjeti životno-povijesne priče, mladih koji su učlanjeni u političke stranke, kroz njihova iskustva i značenja koja pridaju tim iskustvima povezana s njihovim političkim djelovanjem kako bi se opisala motivacija za njihovu političku participaciju. Istraživački problem kojim se rad bavi jesu iskustva koja se nalaze u pozadini političke participacije koju možemo opisati kao aktivno djelovanje, zalaganje te uključenost u političke procese samostalno ili kao dio kolektiva. Također namjera je opisati značenja koji mladi pridaju svom iskustvu u političkoj participaciji kroz članstvo u političkoj stranci te kako bismo pobliže razumjeli odrednice motivacije za političko djelovanje. Znanstveno-spoznajni cilj jest je bogatiji uvid u iskustva i motivaciju mladih koji su politički angažirani te pomoć daljnjim istraživanjima.

3.2. Opća i specifična istraživačka pitanja

Opće pitanje ovog istraživanja su:

- Koje su životno-povijesne priče mladih koji su članovi političke stranke?

Specifična istraživačka pitanja definirana su:

- Kakve su životno-povijesne priče mladih koji su učlanjeni u političke stranke o njihovom političkom djelovanju od samih početaka do danas?
- Kakva su iskustva mladih koji su učlanjeni u političke stranke povezana s njihovim političkim djelovanjem?
- Koja značenja pridaju iskustvu povezanom s njihovim političkim djelovanjem, mladi koji su učlanjeni u političke stranke?

3.3. Operacionalne definicije

Političku participaciju definiramo kao djelovanje, zalaganje te uključenost u političke procese samostalno ili kao dio kolektiva odnosno sve one aktivnosti koje su usmjerene na promjenu političkih odluka.

Politička stranka je dobrovoljno udruženje građana koje nastaje radi sudjelovanja u natjecanju za političku vlast te radi obavljanja javnih poslova. Ovo istraživanje se provodilo mladima iz Foruma mladih Sociodemokratske partije (dalje: SDP-a) i Mladeži Hrvatske demokratske zajednice (dalje: HDZ-a).

Mladi u ovom istraživanju su muški ili ženski članovi političke stranke u dobi od 18 do 30 navršenih godina (SDP²²) te od 18 do 35 navršenih godina (HDZ²³) .

4. OPIS PRISTUPA ISTRAŽIVANJA I METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA, TERENSKOG POSTUPANJA I PLANIRANOG I OSTVARENOG UZORKA

4.1. Narativno očište i prikupljanje podataka

Ovo istraživanje napravljeno je iz očišta koje nazivamo analiza narativa. Analiza narativa je polazište kvalitativnih istraživanja u kojem je fokus istraživanja usmjeren na jedan ili više proživljenih događaja pojedinca, prikupljanje podataka kroz njihove ispričane priče, prikazivanje njihovog proživljenog iskustva te kronološkog povezivanja značenja koji oni pridaju tim iskustvima²⁴. Iako se analiza narativa razvila iz književnosti, povijesti, antropologije, sociologije, sociolingvistike, različita područja znanosti su razvila vlastiti način pristupa ovoj metodi. Analiza narativa prikazuje individualnu interpretaciju proživljenog životno-povijesnog iskustva nekog fenomena koji je predmet istraživanja. Najčešće metode za prikupljanje podataka kojima se koristi analiza narativa su polustrukturirani intervju i opažanje, pri čemu narativni polu-strukturirani intervju slijedi logiku kronološke životno povijesne priče pojedinca . U kontekstu ovog istraživanja prikupili su se podaci o iskustvu političke participacije mladih osoba koje su članovi političke stranke, kako bi se istražila motivacija za njihovu političku participaciju.

²² Pravila Foruma mladih SDP-a Hrvatske, članak 9. točka 1. , URL: <http://fmsdp.org/wp-content/uploads/2017/07/Pravila-FM-SDP-HR.pdf>

²³ Pravilnik o djelovanju mladeži Hrvatske Demokratske Zajednice, članak 4. točka 1. , URL: http://www.mhdz.hr/images/Pravilnik_MHDZ/PRAVILNIK_MHDZ_2015.pdf

²⁴ Creswell, J. (2007.) *Qualitative Inquiry & Research design*, 2nd edition, London: Sage Publication, str. 54

4.2. Uzorak

U svrhu prikupljanja podataka istraživanja provedeni su narativni biografski polu-strukturirani intervjui s mladima koji su politički aktivni u SDP-u i HDZ-u. Ove političke stranke odabrane su kao političke stranke s najvećim brojem zastupnika u Hrvatskom saboru te iz razloga što ove stranke imaju formalno-pravni te interesno-politički oblik organiziranja mladih koji djeluju u okviru političke stranke, odnosno HDZ ima Mladež HDZ-a, dok SDP ima Forum mladih SDP-a. U svrhu provođenja polustrukturiranih intervjua, koristio se uzorak kreiran po principu "snježne grupe - *Snowball* uzorak" gdje sam putem sržne skupine sudionika iste zamolila da me upute na druge sudionike, svoje prijatelje ili poznanike koji bi eventualno mogli sudjelovati. Ova metoda uzorkovanja je odabrana kako bi došla do sudionika bogatih informacijama koji mi detaljno mogu opisati fenomen koji je predmet ovog istraživanja. Istraživanje se provelo na 12 sudionika, od kojih su šest sudionika članovi HDZ-a, a šest su članovi SDP-a. Nadalje, unutar uzorka od šest sudionika koji su članovi HDZ-a su tri žene i tri muškarca, kao i unutar uzorka od šest sudionika koji su članovi SDP-a kojeg čine tri žene i tri muškarca. Dakle, od ukupno 12 sudionika u ovom istraživanju, šest je žena, a šest muškaraca. Unutar uzorka mladih članova HDZ-a, prosječna dob je 24 godine, dok je za mlade SDP-a 28 godina. Što se tiče obrazovanja i zaposlenja, polovina sudionika koji su članovi SDP-a su upisali fakultet, ali odustali od studiranja, dok druga polovina ima višu stručnu spremu. Svi sudionici istraživanja koji su članovi SDP-a su zaposleni. S druge strane, četiri sudionika koji su članovi HDZ-a su trenutno na fakultetu, dok ih dvoje ima završenu visoku stručnu spremu. Za razliku od sudionika koji su članovi SDP-a, većina sudionika koji su članovi HDZ-a su nezaposleni.

Tablice koje slijede su prikaz ostvarenog uzorka istraživanja:

Tablica 2.: Ostvareni uzorak na temelju spola, godina i članstva u političkoj stranci

SPOL	NAVRŠENE GODINE	POLITIČKA STRANKA
M	24	HDZ
M	28	HDZ
M	23	HDZ
Ž	24	HDZ
Ž	27	HDZ
Ž	23	HDZ

Tablica 3.: *Ostvareni uzorak na temelju spola, godina i članstva u političkoj stranci*

SPOL	NAVRŠENE GODINE	POLITIČKA STRANKA
M	26	SDP
M	30	SDP
M	25	SDP
Ž	29	SDP
Ž	28	SDP
Ž	30	SDP

4.3. Opis pristupa istraživanju

Prije samog intervjua sudionicima je dan obrazac informiranog pristanka u kojem je kratko opisana svrha, ciljevi i uzorak na kojem se provodi istraživanje te je opisan proces istraživanja, mogući rizici i dobici, pravo na odbijanje i odustajanje, povjerljivost te kome se mogu obratiti za dodatna pitanja. Na samom kraju informiranog pristanka nalazi se rečenica koju sudionici izgovaraju te tako čine usmenu autorizaciju sudjelovanja u istraživanju. Informirani pristanak potpisan je u jednom primjerku koji pripada sudioniku. Usmena autorizacija kao i intervju snimani su diktafonom. Nakon informiranog pristanka slijedi intervju u kojem su sudionicima postavljena pitanja prema protokolu intervjua. Pitanja su otvorenog tipa i formirana su na način da se svakog sudionika dobiju individualni životno-povijesni prikaz iskustva političke participacije. Dobiveni intervjui su transkribirani u svrhu analize podataka.

5. PITANJA ISTRAŽIVAČKE ETIKE I REFLEKSIVNOSTI ISTRAŽIVAČA

5.1. Pitanja istraživačke etike

Kao što je ranije navedeno, uzorak je kreiran po principu "snježne grude- *Snowball* uzorak" gdje sam putem sržne skupine sudionika, odnosno članova političke stranke, koji su bili moji poznanici iste zamolila da me upute na druge sudionike, svoje prijatelje ili poznanike koji bi eventualno željeli sudjelovati u istraživanju.

Prije samog odlaska na teren, istraživanje je prijavljeno Povjerenstvu Odjela za sociologiju za ocjenu etičnosti istraživanja. Nakon odobrenja Povjerenstva krenula sam intervjuirati odabrani uzorak. Prije provođenja samog intervjua svakom od sudionika predan je obrazac

informiranog pristanka. Informiranim pristankom sudionik je potpuno upoznat sa svrhom, ciljevima, metodom, zahtjevima, rizicima, načinom postupanja s podacima i vlastitom ulogom u istraživanju. Na taj način se osigurala klimu povjerenja kod sudionika, tj. pokazalo im se kako je on subjekt, a ne objekt istraživanja.

Za sudionike u ovom istraživanju nisu bili predviđeni rizici kao što nije bilo niti osobnog dobitka kojeg bi sudionik mogao ostvariti sudjelovanjem. Sudionici su bili upoznati s time da pomažu u realizaciji diplomskog rada. Kao što je svaki od sudionika slobodno pristao na sudjelovanje u ovom istraživanju, tako je imao popunu slobodu odustati u bilo kojem trenutku. Također, je imao pravo ne odgovoriti na pitanja koja je smatrao neugodnim. Sve informacije podijeljene za vrijeme intervjua ostale su povjerljive. Nitko osim istraživačice i mentorice nije imao pristup podacima u izvornom obliku. Kvalitativna metoda koja se koristi u istraživanju osigurava da dobiveni podaci ni na koji način ne ukazuju na identitet sudionika, tako što se njihovo ime i prezime šifrirano, a snimke se pohranjuju na sigurno mjesto. Sudionici su imali mogućnost postaviti bilo kakva pitanja putem e-mail adrese ili broja mobitela istraživačice, koji su navedeni na samom kraju informiranog pristanka. Usmenom autorizacijom, sudionik je pristao na sudjelovanje u istraživanju (zabilježeno diktafonom), a kao potvrdu za sudjelovanje je istraživačica potpisala jedini primjerak informiranog pristanka koji je pripao sudioniku istraživanja.

5.2. Terensko postupanje i reflektivni osvrt istraživačice

Prikupljanje podataka je krenulo bolje od planiranog. Prije upisa apsolventske godine sam kontaktirala poznanike iz HDZ-a i SDP-a da ih obavijestim kako ću kroz studeni i prosinac provoditi intervjue te sam ih odmah zamolila ukoliko će se kod svojih prijatelja ili poznanika iz stranke moći raspitati bi li htjeli sudjelovati u ovom istraživanju. Nakon upisa apsolventske godine istraživanje je prijavljeno Povjerenstvu Odjela za sociologiju za ocjenu etičnosti istraživanja. Nakon odobrenja Povjerenstva krenula sam intervjuirati odabrani uzorak. Poznanica iz SDP-a mi je odmah rado pristala sudjelovati te, nakon što se raspitala među svojim prijateljima i poznanicima iz stranke, mi je dala kontakte preostalih pet sudionika s kojima sam u narednim tjednima dogovorila intervjue. Paralelno s dogovaranjem intervjua sa mladima iz SPD-a, kontaktirala sam i dva poznanika iz HDZ-a koja su mi oba pristala sudjelovati te su mi svaki dali po jedan kontakt svog poznanika. Ostatak mladih iz HDZ-a sam pronašla također preko obiteljskih poznanika te preko poznanstva sa fakulteta. Prije

uopće kontaktiranja potencijalnih sudionika, bojala sam se kako će mi pronalazak sudionika i dogovaranje intervjua sa sudionicima biti izrazito zahtjevno te kako ću na taj dio istraživanja dati najviše vremena. Međutim, ispalo je suprotno od mojih očekivanja, jer je svaki sudionik s kojim sam prije intervjua komunicirala rado pristao sudjelovati nakon čega bi se vrlo brzo dogovorili za mjesto i vrijeme intervjua. Svih 12 intervjua sam provela kroz studenti i početak prosinca. Prvi intervju se odvio 9. studenog 2018. godine, a posljednji 3. prosinca 2018. godine.

Organizacija samih intervjua bila je brza i jednostavna, s sudionicima sam komunicirala putem društvenih mreža gdje smo se dogovorili za mjesto i vrijeme intervjua.

Zbog studentskog posla kojeg sam svaki dan obavljala, kako bi ubrzala proces provođenja intervjua, često sam dogovarala nekoliko intervjua dnevno (najčešće 3 dnevno) između kojih bi se vraćala na posao raditi. U takvim situacijama je znalo biti izrazito izazovno i naporno aktivno slušati svoje sudionike i postavljati prava pitanja. Nakon takvih terenskih iskustava sam ostatak intervjua se trudila dogovarati u večernjim satima ili vikendom kako bi sudionici imali moju potpunu i neometanu pažnju.

Većinu intervjua sam u dogovoru sa sudionicima, provela u kafićima, pri čemu sam se trudila da odaberem kafiće i mjesta u kafićima s manjom koncentracijom ljudi i tišom glazbom kako bi nesmetano mogla provesti i snimiti intervjue. Kafiće, kao mjesto provođenja intervjua, sam odabirala jer sam nastojala stvoriti što ne formalniju okolinu kako bi se sudionici više opustili u razgovoru. Kasnije sam u transkribiranju imala problema kod nekih sudionika jer ne bi točno čula riječ zbog buke iz pozadine.

Razgovor s sudionicima je prema mojoj procjeni uspješno tekao, veliki broj sudionika je rado pričao svojim iskustvima političke participacije, a ja sam zbog odražavanja prirodnosti toka razgovora i sama dijelila neka vlastiti iskustva no trudila sam se ne iskazivati svoje političke preferencije, ne kontrirati im niti im povlađivati, već sam se trudila biti maksimalno objektivna, a da to ne utječe na prirodnost razgovora. Ovo mi je bilo izvanredno iskustvo koje mi je pokazalo kako mi ljudi koje ne poznajem i koji ne poznaju mene, otvoreno i detaljno mogu pričati o njihovom životu te mi je zanimljivo bilo slušati njihove priče i dojmove političke participacije.

6. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

6.1. Labovljev model – teorijski okvir

U ovom istraživanju korišteno je narativno biografsko očište koje mi je omogućilo da se ogradim od teme koju istražujem, s obzirom da su prikupljene biografske priče mladih članova političkih stranki o događajima i iskustvima tijekom svog političke participacije, omogućivši im da sami pričaju o vlastitim životnim iskustvima bez istraživačkog uplitanja bilo u kronologiju rečenog, bilo u istaknutost najvažnijih tema. U svrhu analize rezultata istraživanja korišten je model sociolingvistički poznatiji kao „Labovljev strukturalni prirodni model narativne analize“. U fokusu modela analize strukturalna je organizacija narativa s naglaskom na to kako je narativ iznesen u smislu načina na koji je izrečen. Labovljev model omogućuje da se rekapitulira rečeno u priči, da se pronade i istakne važno te da se vrlo jasno može opisati o čemu je priča – narativ ²⁵.

William Labov i Joshua Waletzky su 1967. u članku *Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience* predložili novi model analize osobnog narativa, koji će 1972. izložiti u studiji *The Transformation of Experience in Narrative Syntax*. Labovljev model narativ definira kao rekapitulaciju onog što smo doživjeli usklađivanjem niza rečenica s nizom događaja koji su se zaista odigrali ²⁶.

Rečenica (eng. *clause*) je osnovna jedinica pripovijedanja, odnosno sadrži subjekt i predikat, dok su narativne rečenice (eng. *narrative clause*) one koje ne mogu biti odmaknute od vremenskog trenutka bez da se promjeni značenje i interpretacija rečenice (eng. *Unordered displacement set*), odnosno, one sadrže vremenski redoslijed događaja. To znači da narativ ima strogi vremenski okvir koji se ostvaruje poklapanjem onoga što je rečeno s onim što se dogodilo u prošlosti. Samo nezavisne rečenice mogu biti narativne. Zavisne rečenice Labov naziva slobodnim rečenicama (*free clause* ili *restricted clause*). Najvažniji element narativa je temporalna struktura narativnih rečenica ²⁷. Labov ističe da pored narativnih rečenica, slobodne rečenice također mogu biti uključene u narativ, međutim one imaju evaluacijsku

²⁵ Brajdić Vuković, M. (2017). '„I, što se onda dogodilo?“: Ključni događaji, želje, strahovi, spoznaje i obrati u narativima o iskustvu profesionalne socijalizacije mladih znanstvenika'. U J. Ledić i M. Brajdić Vuković (2017) *Narativi o profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika*, Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, str. 78.

²⁶ Hyvärinen, M. (2007). *Analyzing Narratives and Story-Telling*, Alasuutari: Social Research Methods (SAGE Handbook), str. 452

²⁷ Bala, M. (2017). *Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u južnom banatu*, Univezitet u Beogradu, str. 204.

funkciju i njihova svrha je da pruže informacije o tome zašto se narativ priča. Slobodne rečenice nemaju određeno mjesto u rečenici; premjestimo li je na bilo koje mjesto u narativu, one neće poremetiti vremenski poredak i interpretaciju rečenice, ali prema Labovu i Waletzky-om one najčešće zauzimaju mjesto između zapleta i raspleta ²⁸.

Kako je temporalnost, odnosno život shvaćen kao protok vremena, opće ljudska egzistencijalna karakteristika, narativ je nedvojbeno doživljen kronološki, posebno kada je u pitanju životno-povijesni narativ. Iz tog razloga narativ kao analitička metoda intimno je povezan s temporalnim kvalitetama zapleta. Sam zaplet u narativu kombinacija je vremenskog slijeda i uzročnih povezanosti događaja. Uzročne povezanosti događaja pritom mogu kao takve primijetiti sami autori, a mogu biti i posljedica uočenog vremenskog slijeda događaja ²⁹.

Ovaj model omogućuje usporedbu više individualnih narativa putem analitičke sheme koja narativ dijeli u funkcionalne cjeline od kojih svaka odgovara na određeni tip pitanja. Pitanja na koja se u funkcionalnim cjelinama odgovara nam omogućuju da bolje razumijemo narativ i da ga sagledamo iz više perspektiva. Labovljev model omogućuje da se rekapitulira rečeno u priči, da se pronađe i istakne važno te da se vrlo jasno može opisati o čemu je priča – narativ.

Labovljev model narativ dijeli na 6 dijelova kako bismo dobili kompletan narativ:

1. SAŽETAK

Sažetak priče i njezinih ključnih dijelova, odgovara na pitanje:

O čemu je narativ?

2. ORIJENTACIJA

Davanje konteksta kao što su mjesto, vrijeme i karakter da

bi se orijentiralo čitatelja, odgovara na pitanje:

Tko? Kada? Što? Gdje?

²⁸ Bamberg, M. (1987) The Acquisition of Narratives: Learning to Use Language. Berlin: Walter de Gruyter, str. 5

²⁹ Brajdić Vuković, M. (2017). '„I, što se onda dogodilo?“: Ključni događaji, želje, strahovi, spoznaje i obrati u narativima o iskustvu profesionalne socijalizacije mladih znanstvenika'. U J. Ledić i M. Brajdić Vuković (2017) Narativi o profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika, Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. str. 78 -79

3. ZAPLET

*Kostur zapleta ili događaj koji uzrokuje
problem, odgovor na pitanje:
Što se dogodilo nakon toga?*

4. EVALUACIJA (RAZRADA)

*Vrijednosni sudovi/komentari događaja, opravdanje
pripovijesti ili značenje koje onaj koji pripovijeda pridaje događaju, odgovor na pitanje:
Što onda? Zašto je narativ vrijedan pričanja?*

5. REZULTAT ILI ODLUKA

*Rješenje konflikta ili priče, odgovara na pitanje:
Što se u konačnici dogodilo?*

6. CODA

*Potpuni završetak narativa te vraćanje naratora i slušatelja natrag u sadašnjost, odgovor na
pitanje: Kako sve skupa završava?³⁰*

Narativi variraju prema složenosti strukture. Svi elementi nisu obavezni u narativu, pa su tako Labov i Waletzky ustanovili da se tri elementa (sažetak, orijentacija, coda), često izostavljaju u narativima djece i manje „rječitih odraslih pojedinaca“ te da su narativi i bez toga dovoljno smisleni i razumljivi, i zato nisu nužno zastupljeni da bi bili efikasni. Prema ovoj koncepciji smatraju da je jedino zaplet (eng. *Complication action*) nužan i obavezan dio svakog narativa. Labov i Waletzky izdvajaju dvije osnovne funkcije narativa: jedna funkcija je referencijalna funkcija, koja opisuje okolnosti, vrijeme odvijanja radnje, mjesto, lica i detalja, dok je druga funkcija evaluacijska funkcija koja služi da bi se iznijela pripovjedačeva interpretacija događaja, njegove reakcije i posljedice događaja na njega i druge aktere njegove priče³¹.

³⁰ Ibid, Str. 78.

³¹ Labov, W. (1967). Narrative analysis: Oral Versions of Personal Experience. str. 36.

6.2. Labovljev model – metoda rekapitulacije

U nastavku je prikazano svih šest komponenti Labovljevog modela uz dodatna, opširnija objašnjenja popraćena primjerima iz provedenih intervjua o motivaciji mladih za političku participaciju. Verbatimima su citirani metodom što boljeg prikaza određene komponente. Dakle, ne radi se samo o jednom intervjuu koji je provučen kroz svih 6 komponenti, već o više njih, utoliko što svaki od verbatima što jasnije prikazuje svaku komponentu. Neki verbatimima se ponavljaju do dva puta, jer jako dobro opisuju dvije komponente.

a) Sažetak (eng. Abstract): govori o ključnim točkama priče te otkriva njenu poantu. Ovako je izgledao jedan od sažetaka na temelju transkribiranog intervjua:

Sudionica je rođena u Splitu gdje i danas živi s roditeljima. Osnovnu i srednju školu za završila u Splitu. U stranku se učlanjuje sa 18. godina na nagovor obiteljskog prijatelja. U početku nije bila nimalo angažirana ni zainteresirana međutim često su je zvali iz stranke da prisustvuje raznim sastancima, glasanjima i sličnom. U stranci nema interesa za angažmanom već pruža podršku članovima stranke gdje i kada je god trebaju. U stranku se učlanila s nadom kako će joj poznanstva pomoći u pronalasku posla te kako ona može zauzvrat u stranci pomoći čime god mora. U budućnosti se nada kako će joj članstvo u stranci pomoći preporuci za posao ali kako će i ona svojim primjerom biti dobra za dobar imidž stranke te im pružati podršku kada god to bude trebalo (...)(H1)

a) Orijentacija (eng. Orientation): narativ većinom počinje s orijentacijom o nekom događaju, koja odgovara na pitanja: Tko su sudionici? Kada se događaj dogodio? Što se događalo? Gdje se dogodilo?

*(...) Porijeklom je njena obitelj iz (istočno europska država) zbog čega je od rođenja učila i sudjelovala u običajima kulture (istočno europske države) te ima veliku obitelj u kojoj svatko ima neku svoju kulturno-umjetničku ulogu u (društveno-iseljeničko udruženje) društvu. U srednjoj školi se počela interesirati za političke teme na satovima povijesti i hrvatskoj jezika. **Profesor povijesti** je na svojim satovima pričao o geopolitičkim situacijama, njihovim uzrocima i posljedicama, nije zahtijevao učenje gradiva napamet već je inzistirao na razumijevanju, kritičkom promišljanju što joj je budilo interes za političke teme. Naime, njen je **djed** bio '90-ih godina zastupnik u županijskoj skupštini (jednoj*

hrvatskoj županiji) ispred HDZ-a te kada joj se djed 2013. godine umirovio ona je postala politički aktivna (...)(S1)

Ovako izgleda dio intervjua, koji je smješten u orijentacijski dio prema Labovljevom modelu. Vidljivo je porijeklo sudionice i kako je to utjecalo na njenu participaciju razdoblje kada se kod sudionice razvija interes za političke teme i participaciju te ljudi koje je izdvojila kao ključne.

b) Zaplet ili komplicirajuće aktivnosti (eng. *Complicating action*): odgovara na pitanje „i što se onda dogodilo?“ Zaplet je prvi dio jezgre priče, kojeg slušatelj ili čitatelj želi riješiti. Bez ovog dijela priča bi bila samo deskriptivna. Ovaj se dio može popraviti na način da se u njega dodaju strahovi, anksioznosti, očekivanja, želje, neuspjesi, budući razvoji događaja, sve što je moglo zakomplicirati život sudionika. Ili se mogu događati otkrivenja, nagli obrati ³².

Kod nas bez političkog zaleđa u javnoj upravi možeš samo sanjati. A ja evo čekam da dođemo na vlast pa da imam političko zaleđe, evo... najiskrenije". Tkogod je djelomično ili u potpunosti politički angažiran ima velikih privatnih nedaća. Imaš nesigurnosti radnog mjesta, imaš zabranu zapošljavanja s jedne strane. S druge strane imaš uvjetovanje na tom radnom mjestu, možeš pristat na dvije sigurne plaće do kraja života ali to znači dizati ruku za nešto, za što ti moral ne nalaže da je ispravno. To je tak, to je svakodnevnica". (S1)

*Uglavnom da sutra odem iz SDP-a u ovih 11,12 godina što sam tu, mislim ne opraštam se, ali SDP ne ide baš u nekom dobrom smjeru i trenutno je malo klimavo. Stranku u Splitu su preuzeli isti ti ljudi koji su obnašali vlast skupa s gradonačelnikom Kerumom koji se meni osobno nisu sviđali. Ja s takvim ljudima NE ŽELIM trenutno funkcionirati, što ne znači da se to sutradan neće sve promijeniti. Ne da ću ja s njima početi funkcionirati nego da se priča neće okrenuti u drugom smjeru. SDP malo otišao u k**** i to je to. Vidić ćemo... (S5)*

³² Brajdić Vuković, M. (2017). „I, što se onda dogodilo?“: Ključni događaji, želje, strahovi, spoznaje i obrati u narativima o iskustvu profesionalne socijalizacije mladih znanstvenika'. U J. Ledić i M. Brajdić Vuković (2017) Narativi o profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika, Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Str. 78.

*Zakačili smo se i krenuo je rat, oni su mene htjeli o*****... desilo se to da su mi najboljem frendu kojeg sam i doveo u stranku, napunili glavu glupostima i on mi je praktički **zabio nož u leđa**. (S6)*

*Nakon rada na (hrvatski političar) **kampanji**, gdje god sam došla i za koju god poziciju bi se kandidirala, svi su samo komentirali i stopirali me " ne, ona je od (hrvatskog političara)", to ti je **pečat na čelu** i to ti je gotovo. Znači prvo sam od moje tadašnje ekipe koja je tada bila "odmetnička" imala samo njihovu **etiketu "odmetnika"** i to 4 godine, pa nisam odgovarala ekipi (hrvatskog političara), onda sam radila u (hrvatski političar) **kampanji** pa **nisam ostatku odgovarala**, tako ti je to kod nas. Ta sva **događanja su mi totalno ubila volju za angažmanom**, odnosno pokazala su mi pravu stranu članstva u politici, tko tu može plivat opstaje, a tko ne... **a ja ne mogu pristat na to**. (H1)*

c) Evaluacija (eng. *Evaluation*): vrijednosni sudovi i komentari naratora. To je pripovijesti ili značenje koje onaj koji pripovijeda pridaje događaju te je izrazito važan dio jer te tvrdnje „otkrivaju stav onoga tko govori prema narativu jer ističu relativnu važnost nekih narativnih jedinica u odnosu na druge“. Ovi vrijednosni sudovi su ključni za interpretaciju jer nam daju indicije kako bismo razumjeli značenja koje sudionici daju svojim iskustvima, odgovor na pitanje: pa što onda³³? Labov ističe evaluaciju kao esencijalnu komponentu narativa. Pripovjedač na različite načine može istaknuti poantu priče, odnosno, zašto je priča vrijedna pričanja? Prema Labovu i Waletzky, kroz evaluacijske komentare narator ističe poantu priče te izražava njen osobni značaj zašto su događaji u priči vrijedni pričanja. Evaluacijska sredstva nam pokazuju da je radnja bila „zastrašujuća, opasna, čudna, divlja, neobična; ili zabavna, smiješna, prekrasna“³⁴.

Pošto je evaluacija u literaturi dosta razrađena, svaki od dijelova je odvojen odjeljcima:

Većinom su narativi puno kompleksniji jer sadrže događaje koji se (1) **nisu** dogodili, koji su se (2) **mogli** dogoditi ili se (3) **još nisu** dogodili. Takvi događaji (eng. *irreal clauses*) služe za

³³ Ibid, Str. 78.

³⁴ Labov, W. (1972b) „The Transformation of experience in narrative syntax“ in Labov, W., ed., *Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, str. 371.

procjenu događaja koji su pojavili u pripovijesti uspoređujući ih s potencijalnim događajima ili ishodima koji nisu bili realizirani.³⁵

(1) *Da sam znala da će ovako ispast, pa radije bi istrpila 5 godina (fakulteta) ako ću poslije imati normalan posao i moć živit, a ne ovako kako mi je sada – učiš što te zanima pa nigdje ne možeš pronaći posao... (H2)*

(2) *Mislim da su prosvjedi jako bitan oblik djelovanja... sam primjer za to je prosvjed za Kurikularnu reformu di smo mi iz stranke, nas 100njak došli sa svojim transparentima i zastavama i tad smo fakat mislili da smo nešto uspjeli napraviti i da će nakon toga vlada donijet tu kurikularnu refromu..... sad se ježim kad se sjetim...(S6)*

(3) *Tim načinom upoznajem ljude koji će mi možda jednog dana pomoći ili me preporučiti. Ili obrnuto ja njima mogu nekako pomoći i nešto napraviti. Njima je to dobro jer su infiltrirali što više ljudi u sve slojeve društva, što je zapravo cilj stranke. A meni će to isto bit dobro jer sam se zaposlila, imam stalan posao, imam plaću i svoj sam čovjek. To ti je zapravo ruka ruku mije...(H1)*

Evaluacijske odrednice variraju duž dimenzije objektivnosti. U jednom ekstremu, pripovjedač može prekinuti narativ subjektivno opisujući kako se osjećao u to vrijeme.³⁶

...ja sam stalno radila volonterski, zbor i stranka, pa nisam imala novaca za putovanja, danas mi je stvarno žao jer malo sam razočarana u sve. Ne znam čemu sve to, lijepe su to uspomene, ali nemam neke koristi od toga danas, pa mi je žao utrošenog vremena, baš mi je žao... Ja sam uvijek vjerovala u državu, iako sad čak razmišljam o odlasku iz Hrvatske jer nadu za bolju Hrvatsku ne gajim više. Osjećam se izdano. (H2)

Jako me žvcira što mi u stranci djelujemo samo kad su izbori to me baš baš baš žvcira... (H2)

... Srećom sam se danas vraćao navečer kući s posla da ne moram gledat tu ogradu kako se širi, mislim da bi mi srce puklo... (S6)

³⁵Labov, W. (2011) „Narratives Of Personal Experience“, u: Patrick Colm Hogan (ur.) *The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences*, New York: Cambridge University Press str. 547-548.

³⁶ Ibid., str. 547

Pošto srž priče ne mora biti prikazana samo kroz pripovjedača, ona može biti prikazana i kroz neko drugo lice. Labov prema tome evaluacijski dio dijeli na 4 tipa ili razine evaluacije. Ove tipove evaluacije Labov opisuje kao opsežne, vanjske mehanizme evaluacije :³⁷

1. eksterna evaluacija (eng. *External evaluation*): narator se direktno obraća slušatelju i govori mu poantu priče, pritom prekidajući tok narativa kako bi se osvrnuo na poantu: ***Jako me žvcira što mi u stranci djelujemo samo kad su izbori to me baš baš žvcira...*** (H2)

2. ugrađena (eng. *Embadded evaluation*): narator opisuje njegove osjećaje kao da su se dogodili u vrijeme događaja, a ne u vrijeme pripovijedanja, ili pripisujući ih trećoj osobi koja djeluje kao promatrač. Često se riječi koje narator govori stavljaju u „usta druge osobe“, tj. pokušavaju ih citirati i u tom trenutku ih pokušavaju odglumiti vraćajući se u potpunosti u vrijeme i kontekst tog događaja: ***Upoznala sam jednog dečka i pričali smo, a kad sam mu rekla da sam član HDZ-a, on meni kaže „ja sam mislio da si ti pametna, a ipak si glupa“. Ja nisam mogla vjerovat što sam čula*** (H2)

Otac mi je uvijek govorio: „Dobro je biti dobar s ljudima. Poveži se, sprijatelji se, druži se. Nikada ne znaš kada će ti tko trebati, da se povežeš s nekim da ti treba. Možda će ti trebati jednog dana i za naći posao ili za probiti se u karijeri. Nikada ne znaš, uvijek je dobro biti dobar te se uključivati, biti aktivan u sve te aktivnosti koji oni rade“. Zato i pristajem na takve stvari. Inače mi se i ne bi baš dalo... (H1)

Može se dogoditi da narator opisuje sebe kroz oslovljavanje nekog drugog:

Jednom sam čula od jednog našeg člana da se ja kandidiram jer sam mlada i žena. Rekla sam mu: „Imam i plave oči i to si zaboravio reći,, (H3)

3. evaluacijska akcija (eng. *Evaluative action*): kada narator opisuje što su ljudi napravili, a ne ono što su rekli, tj. evaluacija je dramatizirana i nemamo problema s vizualizacijom iste. Uključuje i akcije koje otkrivaju napetost aktera: ***Do tada sam bio dobar s njim. Zakačili smo se i krenuo je rat, oni su mene htjeli o******** , pa se desilo to da su mi najboljem frendu kojeg sam i doveo u

³⁷ Mason, R. (2008). The Use Of Evaluative Devices In The Narrative Discourses Of Young Second-Language Learners. SIL International, 36-40.

stranku, **napunili glavu glupostima** i on mi je praktički **zabio nož u leđa**. Na kraju je **nastao raskol zbog ničega**. Kandidirala je jedna cura koju sam ja svemu obučio, ali **drugi su je manipulirali i koristili kao pijuna...** (S6)

4. evaluacija prema suspenziji akcije (eng. *Evaluation by suspension of the action*): pripovjedač namjerno prekida svoju priču, priziva pozornost na taj dio pripovijesti i upozorava slušatelja da taj dio ima veze sa završnom točkom. Ova četvrta vrsta evaluacije zahtijeva znatnu verbalnu vještinu koja je možda izvan dosega mladih pripovjedača. Pošto bi čitav verbatim za ovaj tip evaluacije bio predugačak, prvi dio je objašnjen u natuknicama redoslijedom kako se radnja razvijala:

- učlanjuje se u stranku
- izrazito je angažirana na fakultetu kroz studentski zbor/udruge te kroz stranku
- prekida se radnja i vraća se u sadašnjost, gdje žali za svim vremenom kada je bila politički angažirana na fakultetu i kroz stranku jer danas nema korisnog iskustva koje joj može pomoći u pronalasku posla s kojim bi bila zadovoljna (prekid je označen zatamnjenim slovima):

...Prvi mandat zbora je bio super, to je bilo na 3. godini faksa, lijepo je bilo nešto radit, bit dio nečega i osjećat se korisno. Tu sam počela voljet taj faks, dobra ekipa je bila. Organizirali smo (jedan događaj) i održavali smo nekakve radionice i slično. Organizacija (jednog događaja) je super bila, ja sam čak uspjela dogovoriti da dođu igrači (košarkaškog kluba). Kad sam ja bila predsjednica i organizirala (jedan događaj) to je bio veliki event. To mi je najljepše iskustvo iz zbora. Smatram da ako pomogneš jednoj osobi ili razveseliš jednu osobu, puno si napravio. Ali... to ti sve oduzme vremena. Da sam znala da će ovako ispast, pa radije bi istrpila 5 godina (fakulteta) ako ću poslije imati normalan posao i moć živit, a ne ovako kako mi je sada – učiš što te zanima pa nigdje ne možeš pronaći posao. Iskreno se i nakon svega toga pitam čemu sve to? Od takvog iskustva se ne živi, to je najgore od svega i hvala bogu da je prošlo. Ne znam čemu sve to, lijepe su to uspomene, ali nemam neke koristi od toga danas, pa mi je žao utrošenog vremena. Ja ne bi to iskustvo mijenjala, da se razumijemo, ali u istoj poziciji bi danas bila i da sam nakon faksa išla doma ili u birtiju i ne radila ništa kao što jesam, u istoj poziciji bi bila – pa se malo pitam čemu mi to sve iskustvo. Da mi netko sad čita CV i vidi: studentski zbor, (organizacija jednog događaja), angažman kroz stranku, šta to njemu znači...ništa...(H2)

d) Rezultat ili odluka (eng. *Resolution*): rješenje konflikta priče, ova komponenta odgovara na pitanja: Kako se radnja riješila? Što se konačno dogodilo? Napetost se iznenada smanjuje:

*Iako je na početku svoj iskustva političkog angažmana imao ambicije i želje za političkim angažmanom u stranci, sudionik je rekao da **nakon negativnog iskustva u stranci koje mu je pokazalo "drugu stranu politike" je izgubio interes za politički angažman u stranci i da više nije aktivan.** (S6)*

U dijelu rečenice: *sudionik je izgubio interes za politički angažman u stranci i da više nije aktivan član* vidljivo je rješenje komplicirajuće aktivnosti. Dakle, sudionik nakon negativnog iskustva u političkoj stranci, gubi motivaciju za političku participaciju kroz stranku.

e) Coda: donošenje naratora i slušatelja natrag u sadašnjost. Iako mnogi narativi završavaju samo rezultatom ili odlukom, coda je zapravo raznolikost mišljenja i značenja sudionika. Ukazuje na to kako je priča utjecala na pripovjedača ili može sadržati opća zapažanja naratora i pokazati učinak ispričanih zbivanja na pripovjedača. Svrha Code je vraćanje narativa u sadašnjost i postiže se različitim zapažanjima i značenjima zbog čega ne može biti identificirana s jednostavnim frazama poput: "Živjeli su sretno do kraja života". Coda „sprječava“ bilo kakva dodatna pitanja.³⁸

Sudionica iako trenutno nije zadovoljna stanjem u stranci, njenim vodstvom i politikama koje provode, vjeruje da će biti bolje u budućnosti jer ona će i dalje biti angažirana i svojim djelovanjem će utjecati na to. Voli biti politički angažirana oko aktivnosti u stranci i osjeća se dobro kad čini dobro. U budućnosti se vidi kako radi u stranci ali nikad na nekoj vodećoj funkciji već isključivo operativno na mjestu na kojem može doprinosti radu stranke ali ne i biti izložena i donositi velike političke odluke. (S1)

Ovdje se je vidljiv potpuni kraj narativa. Nema mjesta za dodatnim pitanjima i sve rečeno je dovoljno jasno.

³⁸ Labov, W. (1967). Narrative analysis: Oral Versions of Personal Experience. str. 39-40.

6.3. Rezultati istraživanja

Nakon što sam priču svakog sudionika pojedinačno rekapitulirala u narativ, bilo je potrebno usporediti svih dvanaest narativa međusobno, ne bi li se iskristalizirale sličnosti i razlike među sudionicima. Prema utvrđenim sličnostima i razlikama među sudionicima, utvrđeni su tipovi. U svaki tip potpali su sudionici koji su najvećim dijelom bili slični sa sudionicima unutar tipa kojem pripadaju, a u isto su se vrijeme razlikovali od drugih sudionika, koji su potpali u druge tipove. Svaki od tipova razlikuje se vrsti motivacije za političku participaciju. Neke kategorije tipova po motivaciji za političku participaciju su dodatno podijeljene na potkategorije tipova po motivaciji za političku participaciju. Tipovi su određeni **prema vrstama motivacije:**

- Povezivanje s ljudima
 - Doživljaj zajedništva i pripadništva
- Osobna korist
 - Vlastiti interesi
 - Želja za novim iskustvom i napredovanjem
- Osobni rast i razvoj
 - Iskorištavanje vlastitog potencijala
- Doživljaj autonomije i osobne kontrole
 - Preuzimanje društvene odgovornosti
 - Društvena nepravda

U svakom tipu je navedeni su opisi iskustva političke participacije, značenja koja su tom iskustvu pridali sudionici, njihova motivacija za političku participaciju te su navedeni verbatim bogatih opisa koji pokrjepljuju navedeno.

Zajedničko svim sudionicima istraživanja jest da prije učlanjenja u političku stranku nisu bili naročito politički angažirani, međutim sudionici to objašnjavaju svojom mladom dobi u kojoj još nisu razvili interes za političke teme (većina sudionika je interes za političke teme razvila tek na kraju srednje škole ili kada su prvi put mogli glasati na izborima) kako ih se većina u stranku učlanila odmah sa navršениh 18 godina.

Zajedničko je sudionicima da na pitanja o slici mladih koji su članovi političke stranke svi odgovaraju kako zbog negativnog stava javnosti prema politici i političkim strankama općenito, prevladava i negativna slika prema mladima koji su članovi političke stranke te kako je stav javnosti da se mladi angažiraju u političkim strankama samo radi vlastitog

interesa i prosperiteta. Također svi sudionici napominju kako su se i osobno barem jednom kroz iskustvo političke participacije susreli s negativnim reakcijama okoline zbog svog članstva u stranci i veliku većinu sudionika brine kakvu sliku njihova participacija u odabranoj stranci ostavlja pri zapošljavanju. Većina sudionika je danas znatno manje politički angažirana u stranci nego li je to prije bila i skoro se nitko od sudionika profesionalno ne vidi u politici. Političku participaciju najveći broj sudionika definira kao politički angažman i neovisno o članstvu u političkoj stranci, dok samo malo broj sudionika definira političku participaciju kao angažman isključivo kroz političku stranku.

Uspoređujući priče o motivaciji mladih za političku participaciju, koje su analizirane Labovljevim modelom, formiralo se 6 tipova iskustva.

Prvi tip –*Motivirani doživljajem pripadanja i zajedništva(S5 i S3)*

Sudionici čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju članovi su iste političke stranke preko 10 godina. Prije učlanjenja u političku stranku nisu bili politički angažirani. Oboje dolaze iz politički lijevo orijentiranih obitelji koje su podržavale njihov angažman u stranci. Najznačajnija iskustva političke participacije ovog tipa su aktivnosti u kojima je naglasak za zajedničkom planiranju aktivnosti sa prijateljima iz stranke, dok se negativna iskustva političke participacije pretežito vežu uz pogoršane prijateljske odnose uslijed vođenja jedne strane vlastitim interesima i ne stavljanja kolektiva na prvo mjesto.

Svoje iskustvo političke participacije u stranci sudionici opisuju kao aktivno, predano i društveno. Provodili su brojne akcije i zabavljali su se:

*Taj dio Foruma pamtim ko najljepši, super je to bilo... jedan zdravi aktivizam bez ambicija i koristi ...povuče te aktivizam, društveno djelovanje, **zabavljanje s prijateljima...**(S3)*

*Bilo mi je bitno zbog toga što je **bila toliko dobra atmosfera** među svima nama da smo se u svemu tome, s tim jednim predanim radom, **mi dobro zabavljali**. Osjećao sam se strašno korisno i društveno. A usto sam se i **zabavljao**, radio sam nešto što volim (S5)*

O motivaciji za političku participaciju govore kako su ih najviše motivirali prijatelji koje su stekli u stranci, osjećaj zajedništva kada su organizirali akcije i druženja s drugačijim ljudima. Za ljude koje su upoznali u stranci govore kako su im danas jako bliski prijatelji:

*Meni su najdraži trenutci bili kad bismo **ekipno sjedili i smišljali akcije** i politike kako ojačati ljevicu u Zagrebu, **ta pripadnost i zajedništvo**, znam da zvuči kao floskula ali to je nešto u što vjeruješ u tom trenutku, a **ti ljudi ti postanu obitelj**. Ekipa koju sam upoznala u Formu, tih par ljudi, danas su mi to **najbolji prijatelji, najuži krug ljudi**. Mogu reći da mi je stranka u tom smislu zaista puno dala, ti ljudi su mi zaista obilježili taj period. Ja se s tim ljudima neću pronaći politički, mislim mi nismo ista politička struja u stranci, ali evo privatno...ja bi im bubreg dala (S3)*

*Najbolja stvar ovog svega su **dobri ljudi** koje znam, koji razmišljaju kao i ti a skroz su drugačiji. Uglavnom da sutra odem iz SDP-a u ovih 11,12 godina što sam tu, ostala su ti **prijateljstva za cijeli život**, to ti ne može nestati. Nitko ti to ne može oduzeti. (Ime osobe) i ja smo **veliki prijatelji** no da nije bilo SDP-a ja s takvim ljudima ne bih želio imati posla (S5)*

Napominju kako ih za političku participaciju nikad nisu motivirali privatni interesi:

*...više **razmišljam o budućim generacijama** i kako njima osigurati dobrobit... (S3)*

*Ja nikad **nisam išao gore za nekim pozicijama i interesima**, mene to **nikada nije interesiralo**. Ja se, u pravilu, nisam nikada družio s ljudima koji gledaju svoj vlastiti interes. (S5)*

Ono što ovaj tip zaista razlikuje od drugih tipova su upravo prijatelji i osjećaj zajedništva kojeg su sudionici ovog tipa i sami naveli kao motivaciju za političku participaciju u stranci.

Drugi tip – Motivirani vlastitim interesima (H1 i H5)

Sudionici čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju su članovi su iste političke stranke oko 5 godina. Prije učlanjenja u političku stranku nisu bili politički angažirani. Njihove obitelji su politički desno orijentirane i izrazito konzervativne. Oba sudionika su se na nagovor oca učlanila u političku stranku te su im svi članovi uže obitelji i sami članovi iste političke stranke. O svom iskustvu političke participacije sudionici ovog tipa nisu detaljno pričali već su rekli kako nisu bili pretjerano angažirani i nisu obnašali funkcije u stranci. Ono što je karakteristično za ovaj tip je motivacija sudionika gdje su sudionici motivirani vlastitim interesima, odnosno mogućnošću pronalaska posla preko poznanstva iz stranke:

*Vidim se u neakvim stručnim odborima (iz mog područja znanja) negdje gdje bi mogao savjetovati o rješavanju (specifičnih) problema. To je ono što mene osobno zanima. Vidim da u stranci nedostaje inženjerskog kadra. Ja sam angažiran prvenstveno u tim stručnim odborima unutar stranke jer tu vidim da bi **najviše mogao iskoristiti svoje znanje i steći korisna poznanstva.** (H5)*

*Sad da sam jako puno motivirana oko toga baš i nisam. Više oni mene guraju nego što ja sebe guram. Naravno da mi to samo može pomoći. Ne vidim ništa loše u tome. Normalno ti je ako si dobar s nekom osobom, koja te također dobro i poznaje, **može više preporučiti** tebe nego nekoga koga ne znaju. Ja ću tu njima biti uvijek pri ruci, što god im treba. Ali i taj vizualni dio što sam mlada cura i to im na neki način pomaže. Znaju da sam dobra kao osoba i da sam motivirana za svoj posao i fakultet. Opet....nije isto preporuka i veza. Tim načinom **upoznajem ljude koji će mi možda jednog dana pomoći ili me preporučiti.** Ili obrnuto ja njima mogu nekako pomoći i nešto napraviti. Njima je to dobro jer su infiltrirali što više ljudi u sve slojeve društva, što je zapravo cilj stranke. A meni će to isto dobro jer sam **bi se zaposlila, imam stalan posao, imam plaću i svoj sam čovjek.** To ti je zapravo **ruka ruku mije.** To su sve stranke, to je općenito (H1)*

Iako sudionici ovom tipu pripadaju zbog slične motivacija za političku participaciju, razlikuju se prema aspiracijama za političku participaciju, jer se sudionik H5 želi dodatno angažirati u stranci, obnašati visoke funkcije na kojima će moći donositi odluke, dok sudionica H1 ne preuzima inicijativu, obavlja svoj minimum i prisutna je na stranačkim aktivnostima samo kada ju trebaju i zovu:

*Shvatio sam da ti političari su oni koji donose odluke. Šef gradskog ureda za (određeni stručni sektor) je taj koji odlučuje. Upravo je cilj da ti ljudi na takvim pozicijama budu ljudi struke. Kada je na toj poziciji čovjek iz struke on zna ljude iz struke, on će puno bolje napraviti nego netko koga postave na poziciju jer poznaju nekog ili će samo raditi kako mu drugi govore. Definitivno bi **volio napredovati do neke političke pozicije kroz stranku** i biti upravo ta **osoba od struke koja je kompetentna donositi odluke** (H5)*

*U svim tim političkim akcijama u stranci uvijek se uključim ali **nisam tip osobe koja bi preuzela inicijativu i vodila.** Ja sam tip osobe koja više voli slušati, ja nemam neke pretjerane ideje. Ne želim se sramotiti pa ću **radije šutjeti. Što treba***

*odraditi ću odraditi i to je to... Ne bih se htjela puno angažirati. **Općenito nisam motivirana.** Znaju mi prigovarati kako ne dolazim često i nisam toliko motivirana. No nemam baš puno vremena, nemam kada. No kažem im da ako me nazovu da dođem, ja ću se potruditi doći. Gledam to na način kada sam već potpisala to članstvo prihvatit ću tu odgovornost koju imam. Svoj **minimum minimuma što trebam odraditi**, dati nekome podršku ili da netko da meni ću napraviti. Ja sam im rekla da me stave gdje god sam im potrebna, **za ovoliko koliko meni treba, važno je samo biti prisutan (H1)***

Sudionici ovog tipa se od drugih tipova razlikuju prema izraženim željama da im kao posljedica njihovog angažmana poznanstava u stranci pomognu pri pronalasku posla.

Treći tip – *Motivirani željom za novim iskustvom i napredovanjem (H6 i H4)*

Sudionici čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju članovi su iste političke stranke oko 5 godina. Oba sudionika žive u malim mjestima sa svojim obiteljima koje su desno politički orijentirane. Navode kako im obitelj nikad nije nametala svoje političke preferencije te su se u stranku učlanili samoinicijativno. Ono što ove sudionike motivira na političku participaciju je želja za novim iskustvima i napredovanjem. Prije učlanjenja u stranku nisu bili politički angažirani, dok nakon učlanjenja u stranku se više angažiraju i u svojoj stranci i učlanjivanjem u druge udruge i organizacije:

*Imao sam društvene koristi od stranke. Preko stranke sam ušao u (organizaciju mladih). Kroz (organizaciju mladih) sam ušao u **koordinaciju** (druge organizacije mladih). Tamo sam upoznao **ljude iz cijele Hrvatske i onda ostavio kontakte.** Preko stranke sam također ušao i u (treću organizaciju mladih). To me onda i motivira, želja da se sve više angažiram....to mi se sviđa, **biti uključen u toliko stvari** gdje usput mogu **upoznati puno ljudi** i gdje mogu **stjecati nova iskustva.** Ona osoba koja ide kući učiti pa opet na fakultet na predavanja i tako u krug- mislim na što ti se život svodi? Problem je što je trenutno loše stanje u političkoj stranci pa ne možeš steći stranačko iskustvo kakvo god ono bilo (H4)*

*Najviše me motivira **napredak u poslu**, želja za nečim dobrim i **za stjecanjem novih iskustava.** Trenutno sam i kandidat za (visoku funkciju u domeni mladeži stranke) u županiji, mislim da će mi to biti **dobro iskustvo**, a svakako je dvije*

stepenice **više od mogu trenutnog položaja**. Zato ja jesam u najboljoj, najvećoj i najorganiziranijoj stranci u državi preko koje se najlakše i najbolje može širiti utjecaj i progurati neka ideja, jer moja stranka podržava ideje, dobre i konstruktivne ideje (H6)

Sudionici ovog tipa smatraju kako sami ne mogu utjecati na društvene promjene :

Mislim da je važno dio stranke kako bi se što više moglo napraviti. Ne možeš sam. Mladi kako bi se aktivirali trebaju podržati nekoga. (H6)

Na primjer u (jednom malom gradu) sam u (organizaciji mladih) i grad je izglasavao strategiju za mlade da (istu organizaciju mladih) nisu pitali apsolutno ništa. Mi smo savjetodavno tijelo gradskog vijeća a oni pri donošenju strategije za mlade nisu pitali ništa. To me ljutilo ali što ja tu mogu sam. (H4)

Četvrti tip – *Motivirani težnjom za iskorištavanjem vlastitog potencijala (S1 i S2)*

Sudionice čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju članovi su iste političke stranke oko 10 godina. Dolaze iz politički aktivnih obitelji koje su lijeve političke orijentacije i koje su uvijek podržavale njihovu političku participaciju u stranci. Prije političke participacije u stranci bile su aktivne u udrugama koje su promicale kulturu, običaje i umjetnost (S1, S2) te su kroz te udruge organizirale razna događanja s ciljem promicanje iste kulture. Politički s više angažiraju na fakultetu jer su bile nezadovoljne znanjem i praksom koju (ni)su stekle na fakultetu. Kao motivaciju za političku participaciju navode težnju da ispune svoj potencijal, osobni rast i razvoj:

*Politički angažman u stranci me naučio jako prolaznosti ideja, naučila me koliko je nezgodno obećati nešto što ne znajući možeš li to ispuniti. Naučio me koliko je bitna iskrenost i istina kolikogod loše ili dobro bilo. Nauči te kako da se nosiš sa razočaranjem, kako da ga prehodaš i vrlo opreznije dalje daješ povjerenje. Na kraju dana i na hrabrost za povući određene poteze. Baš promišljanju, razumijevanju i beskrajnoj toleranciji ali i kako da doslovno prehodaš razočaranje. Znaju te proći razni osjećaji i momenti kada bacaš iskaznicu i prijetiš odlaskom. No onda ne možeš otići, nema šanse. **Politika je kao droga**. Zato što te konstantno vuče da radiš i više i bolje i jače na sebi. I ako padneš na dno.... znaš da možeš bolje i da si tu sa nekom svrhom. Jer na kraju dana tko će*

*ako nećeš ti. Ja mislim da ću ovako cijeli život, valjda je to dio mene. Politika je taj tip. Ne tip 'neko diže ruke u saboru' nego tip gdje **svugdje vidiš prostor za poboljšanje**. Jer jednom kad **osjetiš da možeš napraviti dobro za sebe** i druge to je nešto što ti daje **konstantnu snagu i adrenalin**. (S1)*

*Pa **učenje i razvijanje**. Prilika za sve te **besplatne edukacije** gdje sve to plaćaš samo svojim vremenom. Nikakvim finansijskim sredstvima. Onda sam shvatila da je to ono nešto što svakako treba iskoristiti. Da više **naučim i da više upoznam**. Jednostavno kroz fakultet nisam **mogla ispuniti svoj potencijal**, ne onako kako mi je to omogućila stranka Ja sam uvijek u prirodi bila **znatiželjna**, svoje roditelje sam prisilila da me nauče čitati sa 3 godine. (S2)*

O svom iskustvu političke participacije u stranci obje sudionice naglašavaju loš položaj koji žene u stranci imaju te vlastita negativna iskustva s kojima su se susrela kao žene u stranci:

***Ne shvaćaju te ozbiljno**, tim više ako na nešto izgledaš. Djeluje kao da puno bolje prolaze žene koje ne drže previše do sebe u fizičkom izgledu. Netko **ko fizički nije privlačan ima taj plus prema muškarcima** jer pod a)ne pale se na tebe pod b)znaju da ne možeš igrati na kartu ljepote nego kao „aha onda to šta je rekla stvarno ima smisla jer ne uvaljuje se na neki nači“ (S1)*

*Ili si **k**** ili si frigidna**. Mene se tipa tretira kao nekakvu radikalnu feministkinju. Mislim takav dojam sam ostavila prije nego što sam izrekla, verbalizirala iti jedan feministički stav. (S2)*

Također takav položaj žena djelomično pripisuju i ženama govoreći kako se žene ne drže zajedno:

*Ja mislim da može ali malo teže, **zato što žene ne daju podršku ženama** (S2)*

*Drugačije je, mislim teško je. Drugačije su žene po svojoj prirodi, muškarci su ono čoporativni. Uvijek se drže u skupinama, uvijek su back-up jedni drugima. Žene nisu taj tip, **žene su rijetko kad jako ujedinjene** vrlo često **nisu spremne zaštititi jedna drugu** na način da misleći da je nešto pogrešno (S1)*

Sudionice ovog tipa su po svojoj motivaciji za političku participaciju slične četvrtom tipu zbog motivacije sudionica za osoban rast i razvoj. Međutim ovaj tip se od ostalih tipova razlikuje upravo zbog težnje ovih sudionica za razvijanjem vlastitog potencijala učenjem i

razvijanjem kroz političku participaciju u stranci pri čemu nisu motivirane napredovanjem na druge političke pozicije, osobnom korist i druženjem s drugima iz stranke.

Peti tip – *Motivirani društvenom odgovornošću (H3 i S4)*

Sudionici čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju članovi su različitih političkih stranaka oko 5 godina, odnosno jedan sudionik je član HDZ-a, a drugi sudionik SDP-a. Njihove obitelji su desne političke orijentacije i konzervativni su. S obzirom da su članovi drugačijih političkih stranki, razlika među ovim sudionicima je podrška, odnosno nedostatak iste od strane obitelji za političku participaciju u stranci što je moglo utjecati na motivaciju političku participaciju.

Prije političke participacije u stranci, sudionici su bili angažirani kroz volontiranje i angažman u drugim udrugama i organizacijama, a politički se angažiraju u "kritičnom trenutku" kada su osjetili dužnost za preuzimanje društvene odgovornosti:

*Mislim ja sam (određene seksualne orijentacije). Tu te žele ukinuti a ovdje tu ti ipak nude registrirano partnerstvo. Što je meni bio šok. Bilo je **kritično vrijeme** kada sam pomislio da je **DOSTA....te da službeno moram stati uz svoje**. Ovo je nešto moje. Ovo su vrijednosti iza kojih stojim i **za koje se mogu boriti**. S time sam se mogao totalno poistovjetiti ". (S4)*

*"Na vijestima se sve loše prikazivalo, **krizno razbolje**, sve je užasno i sve se kralo. Onda mi je baš bila motivacija jer sam ja ta koja po tom pitanju ništa ne radi nego **sjedim na kauču i lajem na vijesti**. Točno je bila takva scena a prije toga sam uvijek bila aktivna i volontirala. Ja sam jedna od onih ljudi koji **ne gledaju samo sebe**. Gledam danas - sutra mi je problem jer sam u (određenom stručnom području)a ako nema neke **društvene odgovornosti** u tome, **ne bih bila sretna s tim**. Naprosto sam takva. To me motiviralo da **ne budem ti koji kukaju i ništa ne poduzimaju**.(H3)*

Kao motivaciju za političku participaciju navode kako ih motivira preuzimanje odgovornosti za svoje društvo, svoju zajednicu i svoju zemlju:

*Pa motivira me to da se ne mogu pomiriti sa društvom u kojem živim i što mislim da sam **odgovoran za to društvo, za svoju zajednicu** . Meni se eto poklopilo da sam zaključio da mi je možda stranka upravo korisna, zato što imam dosta*

*interesa i želje za poboljšanje života društva, ne samo u (društvena organizacija), iako je počeo od toga da pomognem toj zajednici. Ne moraju se ljudi politički aktivirati samo kroz političku stranku da mogu reći da su se politički aktivirali.... mogu se aktivirati u svojoj **lokalnoj zajednici, pomagati susjedima** i barem nešto malo napraviti za svoju zajednicu... Mi svi **doprinosimo društvu svakim svojim trenutkom i djelovanjem**, ne mora svatko dizati revolucije i mijenjati zakone. Moraš biti svjestan da ti **što god radiš doprinosiš ili ne doprinosiš društvu**, moraš biti svjestan te **odgovornosti**. Znači ono **plati pošteno račune, isplati ljudima plaće....** sve što ti radiš je tako. Doslovno ono da se **nasmiješ teti na blagajni....**za to ne treba članska iskaznica ni veliko znanje....(S4)*

*"To je **problem naše države-mi sami sebe krademo**. Nama djeca počnu prepisivati već u osnovnoj školi. Krađu sami sebe u startu i ljudi to ne razumiju. Nama je to u mentalitetu, to je ono što mi moramo promijeniti. To je sve jedna **društvena odgovornost** a to su ti **sitnice** kao što je **prepisivanje u školi, ne plaćanja pokaza, krađa papira na poslu**-kradeš sebe, a mnogi tu ne vide problem u sebi jer je to normalno kod nas u društvu. **Nemamo društvenu odgovornost**. Okej imamo mladu državu i svi smo sretni ali sada treba raditi na njoj. Kao da je nekako to sve stalo i stagnira. Taj mentalitet **moramo mijenjati**. Doći će to s vremenom ali mi je nekada žao kada vidim da su te obrasce ponašanja preuzeli i mladi. No dosta ih studira u inozemstvu kao i ja, vide drugačije obrasce i ponašanja te kada se oni vrate kući bit će situacija bolja.(H3)*

Ovaj tip se prema ostalim tipovima razlikuje zbog izrađene motivacije za pomaganjem svojoj zajednici potaknuti društvenom odgovornošću koju smatraju da imaju prema svom društvu i zajednici. Ono što ih razlikuje od prva četiri tipa je što u stranci nemaju prijatelje te žele bliske prijatelje držati "odvojeno" od stranačkih kolega, profesionalni razvoj im je odvojen od stranačkog razvoja, odnosno se vide niti ne žele da im stranka može pomoći u stjecanju željenog posla te ono što ih razlikuje od četvrtog tipa je, iako tvrde da su kroz svoj političku participaciju u stranci jako puno naučili, veću važnost ipak daju svom iskustvu i znanju kojeg su stekli van participacije u stranci te ispunjenje vlastitih potencijala vide odvojenim od stranačkog razvoja.

Šesti tip – Motivirani društvenom nepravdom (S6 i H2)

Sudionici čiji narativi opisuju ovakav tip motivacije za političku participaciju članovi su različitih političkih stranki oko 5 godina, odnosno jedan sudionik je član HDZ-a, a drugi sudionik SDP-a. Njihove obitelji su iste političke orijentacije kao oni iako nisu imali utjecaj na njihov angažman u stranci. Sudionici ovog tipa su cijeli život živjeli u istom gradskom naselju s kojim iskazuju veliku povezanost. Prije učlanjivanja u političku stranku bili su izrazito aktivni sportaši. Sudionici ovog tipa su za političku participaciju motivirani željom da svojim angažmanom pomognu poboljšati kvalitetu života – svog kvarta, obitelji, zajednice pri čemu je vidljivo koliko ih u tome smeta društvena nepravda:

Rad za narod i borba za svoj svjetonazor, sve se svodi na to. Oni ti daju vlast ti radiš za njih. Gadi mi se pristup kad neko misli da netko manje vrijedi jer je manje obrazovan – glas seljaka bez zubi vrijedi isto ko glas doktora iz Zagreba, to znanje ti ništa ne vrijedi ako ti to znanje nekako ne preneseš. Svi mi moramo se držati nekih pravila, ali me jako nervira kako sustav djeluje za političke elite a ne obične ljude. Ja se nisam učlanila zbog interesa, htjela sam da mogu na neki način pripomoć. Stranka mi je bila platforma preko koje ja mogu napraviti nešto dobro za svoju državu, za mogu susjeda, za ljude iz susjednog kvarta. (H2)

Dok sam bio mlađi i ambiciozniji, dok nisam vidio drugu stranu politike, znali smo imati akcije di bi nas 80ak došlo. Stali bi pred gradsko poglavarstvo i ne bi išli dok ne bi policija došla. Bilo je žara i išlo se za idealima, pokušavalo se nešto promijeniti, ukazivali smo na sve neregularnosti našeg društva Ne tipkanjem na fejsu nego konkretnim akcijama, to mi nedostaje – kad smo bili na terenu i direktno ukazivali na nepravdu. Fakat sam smatrao da mogu nešto promijeniti, koliko god sam mali i nebitan, da stvarno mogu utjecati. Mene motiviralo što mogu direktno utjecati na ispunjenje obećanja ljudi koji su glasali za nas, ta mogućnost da možeš utjecati na živote ljudi u kvartu je odličan motiv. (S6)

Osim želje da pomognu svojoj zajednici i "malom čovjeku", izrazito su motivirani društvenom nepravdom s kojom se susreću odnosnom željom da na tu nepravdu mogu utjecati:

Za mene je tu veliku ulogu odirao (jedan događaj), čak bi rekla moja opsesija time. Ja sam htjela ispraviti krive Drine, čitav svoj život. Smatram da je nanesena velika nepravda tim ljudima koji su se (sudjelovali u tom događaju) i koji su dali sve za domovinu. Žao mi je tih ljudi, znam da nije normalno baš da me to

*motivira. Netko je poginuo da bi mi preživjeli i to **jako cijenim i za to se borim**. Učlanjivanjem u stranki htjela sam da mogu bilo kako **pridonijeti njihovim željama, ciljevima i boljem društvu**. (H2)*

*Organizirali smo **prosvjed** protiv izgradnje te zgrade. Nakon par mjeseci počela je pak izgradnja ove (jedne ustanove), na što sam ja imao **potpuni slom živaca** jer je grad darovnim ugovorom predao zemljište (organizaciji), a (hrvatski političar) je to prepisao (drugoj organizaciji). Napravili su **masovnu pljačku prostora** na potpuno legalan način. Sad kad gledam sa svog prozora i gledam tu zgradu, a nedavno su stavili i ogradu skroz do ispred moje zgrade, do livade di sam prvi put naučio igrat nogomet i udario loptu, gledam male klince kako trče okolo... **toliko uspomena imam** s tom livadom, sanjkanje, igranje bejzbola i nogometa. Srećom sam se danas vraćao navečer kući s posla da ne moram gledat tu ogradu kako se širi, **mislim da bi mi srce puklo**. (S6)*

Sudionici su nakon negativnog iskustva u političkoj stranci odlučili da se ne mogu pristati na određene uvijete s kojima se nisu slagali, razočarani su te su u potpunosti izgubili želju za političkom participacijom.

*Ta sva događanja su mi **totalno ubila volju za angažmanom**, odnosno pokazala su mi pravu stranu članstva u politici, tko tu može plivat opstaje, a tko ne... a **ja ne mogu pristat na to**. Ja sam uvijek vjerovala u državu, iako sad čak razmišljam o odlasku iz Hrvatske jer nadu za bolju Hrvatsku ne gajim više. **Osjećam se izdano**. Ja sam **cijelu svoju mladost posvetila radu za prvenstveno svoje susjede...** (H2)*

*Je iskustvo u stranci me naučilo dosta toga da..... još više mi je pokazalo **kakav čovjek ne želim biti**. Uvijek sam **prezirao ljude** koji su spremni napraviti **bilo što da bi došli do moći** ili pozicije moći, onda kad sam vidio kako se ljudi ponašaju u stranci **počeo sam gubiti interes** za sve to. Uvidio sam da ukoliko bi ostao u politici i dalje se bavio time, morao bi "**hodat po živim ljudima**". Moraš svjesno s***** nekog tko je dao isto truda, volje i vremena kao i ti u nečem, **a ja to ne mogu napraviti**. Kad si ti spreman svom drugu u partiji napraviti takvu **spačku**, **onda si isti ko i ovi drugi**. Do prije godinu dana sam **imao dosta velike ambicije** za politički angažman, **sad nemam nikakve**. (S6)*

Ono što sudionici ovog tipa imaju sličnim s sudionicima prvog tipa je da su kroz stranku stekli par jako bliskih prijatelja s kojima se i danas privatno druže, međutim oni nisu bili motivacija za njihovu političku participaciju. Može se reći kako su je ovaj tip u suprotnosti drugom, trećem i četvrtom tipu kako sudionici nisu kroz svoju priču nigdje ni naveli osobni rast i razvoju kroz iskustvo političke participacije, a izrazito negativno mišljenje imaju prema motivaciji za osobnu korist i vlastite interese što su u svom narativu osudili. Ovaj tip dijeli sličnosti sa petim tipom u tome što su sudionici u ta dva tipa izražavaju želju za "pomaganjem zajednici", međutim razlikuje ih to što su sudionici petog tipa motivirani društvenom odgovornošću, a ne nepravdom. Ono što ovaj tip razlikuje od svih tipova, jest to što su njegovi sudionici izgubili nadu i motivaciju za političku participaciju uslijed negativnog iskustva koje su imali u stranci.

7. DISKUSIJA I ZAKLJUČAK

Životnopovijesne priče mladih koji su učlanjeni u političke stranke o njihovom političkom djelovanju od samih početaka do danas daju nam uvid u fokusiranu životnu priču mladih, a nalazi o njihovom iskustvu nam ukazuju slični stupanj društvene i političke participacije mladih s obzirom na pojedini oblik političke participacije. Kada se osvrnemo na formalnu političku participaciju, možemo zaključiti kako su sudionici visoko uključeni u formalne oblike političke participacije, odnosno parlamentarne procese odlučivanja i utjecaja na vlast kroz aktivnosti u svojoj političkoj stranci. Iako se vrsta aktivnosti unutar formalnih oblika participacije ponajviše razlikuje među dvjema strankama te je razina aktivnosti samih sudionika različita jer su neki izrazito angažirani i aktivni, dok su drugi manje, ipak su svi sudionici angažirani u formalnim, institucionalnim oblicima političke participacije zbog dugogodišnjeg članstva i osjećaja privrženosti stranci.

Međutim, nedostatna politička aktivnost mladih dobro je poznata i tvrdokorna tendencija i u svijetu i u Hrvatskoj. To se može ilustrirati i s nekoliko podataka o političkoj participaciji mladih. Prema istraživanjima koje je provela Ilišin o političkoj participaciji mladih, što se tiče izlazaka na izbore, mladi uglavnom dva puta češće od starijih izjavljuju da to neće učiniti³⁹. Također, mladi su u pravilu rjeđe od starijih učlanjeni u političke stranke, pri čemu se njihova

³⁹ Ilišin, V. (1999). Mladi na margini društva i politike, str. 186

stranačka participacija ustalila na razini od oko 5% ⁴⁰. Rezultati istraživanja studenata na Sveučilištu u Zagrebu u kojem je samo četvrtina izjavila da uopće nisu zainteresirani za politiku, a samo 14% ih je procijenilo da uopće nisu informirani o političkim zbivanjima ⁴¹. Nadalje, mogući razlozi političke neaktivnosti mladih bili predmetom istraživanja krajem 1990-ih godina kada je ustanovljeno ⁴² da većina mladih (od 79 do 68%), a među njima i studenti, smatraju da su mladi zaokupljeni egzistencijalnim problemima, zbog čega nemaju vremena za politiku, da ne žele sudjelovati u njoj jer je nepoštena, da im je politika dosadna, da stariji mladima ne poklanjaju dovoljno povjerenja i da se politički akteri ne bave problemima koje mladi smatraju važnima, te da aktivnost mladih ne bi to promijenila. Istodobno, manjina je smatrala da se mladi ne osjećaju dovoljno iskusnima i osposobljenima baviti se politikom (48%) i da mladi općenito misle kako je potpuno prirodno da se samo stariji bave politikom (36%). Iz ovakvoga načina razmišljanja očito je da su mladi uputili implicitnu kritiku postojećoj političkoj praksi, te da su razloge vlastite političke neaktivnosti više prepoznavali u nepovoljnim društvenim i političkim okolnostima nego, u stavovima i ponašanju generacije kojoj pripadaju. Istraživanje koje je 2008. godine provela Ilišin sa zagrebačkim studentima pokazuje da su ispitani studenti nezadovoljni destimulativnom društvenom situacijom, ali da su ipak i samokritični spram vlastite generacije jer krivce ne traže samo u društvenoj okolini, političkom sustavu i starijima. Gotovo svi ispitani studenti prihvatili su tezu o društvenoj i političkoj neaktivnosti mladih, objašnjavajući tu pojavu gotovo dvostruko češće društveno uvjetovanim okolnostima (neuvažavanje mladih, nepovjerenje u politiku i/ili političare i osjećaj nemoći) koje destimuliraju angažman mladih, nego njihovom potpunom političkom nezainteresiranošću i pasivnošću. Razlozi kojima studenti objašnjavaju političku neaktivnost svoje generacije nisu povezani s time doživljavaju li politički poredak kao demokratski ili nedemokratski. Na osnovi toga može se pretpostaviti da korijeni političke neaktivnosti mladih sežu izvan (ne)adekvatnih institucionalnih pretpostavki i svijesti o tome. Otuda se može pretpostaviti da se radi o socijalnim i kulturnim pretpostavkama za čije mijenjanje su potrebne dublje i sveobuhvatnije modernizacijske promjene, a koje bi morale zahvatiti i same mlade ⁴³.

⁴⁰ Ibid, str. 204

⁴¹ Brnada, I.; Jerin, L. (2003). Doprinos političkih institucija i međunarodnih organizacija sigurnosti Republike Hrvatske – stav studenata. Plemos, prema Ilišin, V. (2008). Zagrebački studenti o demokraciji i političkom aktivizmu mladih, Sociologija i prostor, str. 313

⁴² Ilišin, V. (2002). Mladi i politika. U: Ilišin, V.; Radin, F. (Ur.). Mladi uoči trećeg milenija. Zagreb: Institut za društvena istraživanja, str. 194

⁴³ Ilišin, V. (2008). Zagrebački studenti o demokraciji i političkom aktivizmu mladih, Sociologija i prostor, str. 326

Iz priča sudionika ovog istraživanja možemo zaključiti kako pokazuju interes za politiku i društvo te predanost svojoj političkoj stranci. Međutim iskazuju skeptičnost, strah, razočarenje i nesigurnost zbog percepcije javnosti prema političkim strankama i njima kao članovima političke stranke. U tom smislu takva slika javnosti utječe na njihovu motivaciju za daljnju političku participaciju, odnosno prepreka motivaciji za aktivniju političku participaciju ovih mladih su društveno uvjetovane okolnosti. Većina sudionika su članovi političke stranke od 5 do 10 godina te prije učlanjenja u političku stranku nisu sudjelovali u neformalnim oblicima političke participacije, što pripisuju svojoj mladoj dobi i ne razumijevanju političkih procesa i mogućnosti participacije. Međutim, intenzivnijim aktiviranjem u političkoj stranci sve više sudjeluju u neformalnim oblicima participacije poput rada u udrugama, aktivnosti putem društvenih mreža, potpisivanja peticija, odlascima na prosvjede. Takav povećani angažman uslijed članstva u političkoj stranci nastaje kao posljedica preusmjeravanja njihova interesa i uključivanja u nove, modernije oblike sudjelovanja te utjecaja na politiku kroz socijalni i društveni aspekt angažmana. Istraživačko pitanje o značenjima koje mladi pridaju svom iskustvu političke participacije daje nam širi kontekst prema razumijevanju motivacije koji mladi imaju za angažman pri čemu se pojavljuju različite kategorije motiva odnosno potreba koje pojedinci nastoje zadovoljiti putem društvene i političke participacije, a sto su težnja za povezivanje s drugim ljudima, vlastita korist, želja za osobnim rastom i razvojem te doživljaj autonomije i osobne kontrole u društvu.

Budući da se radi o vrlo rijetko istraživanoj temi, posebice u Republici Hrvatskoj, istraživanje je eksplorativne naravi te je kvalitativna metodologija omogućila opisivanje i stjecanje razumijevanja o utjecaju mogućih motiva na političku participaciju mladih. Također, kvalitativno istraživanje usmjereno je na dublje razumijevanje iskustava pojedinaca što je posebno značajno u slučaju značenja koji pojedinci daju svojim iskustvima kao doživljaja izrazito subjektivne naravi zbog čega ih je teže zahvatiti kvantitativnim metodama. No, kvalitativna istraživanja imaju i neke nedostatke, odnosno, istraživanje je ograničeno mogućnostima statističke generalizacije ⁴⁴. U ovom istraživanju se radi se o 12 sudionika (6 muškaraca i 6 žena) koji imaju različite motivacije za političku participaciju. Iako statistička generalizacija nije primjenjiva u ovom istraživanju, kvalitativna istraživanja omogućuju analitičku generalizaciju i transferabilnost podataka. Odnosno, kada se podaci artikuliraju na autentičan i vjerodostojan način, oni mogu reflektirati valjane opise koji su dovoljno „duboki“

⁴⁴ Milas, G. (2005). Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima. Jastrebarsko: Naklada Slap.

da njihovi rezultati imaju opravdan stupanj generalizacije. Isto tako, duboki opisi stvarnosti i pojedinih slučajeva omogućuju autoru i čitateljima da primjene slučaj na druge slučajeve, s obzirom na mogućnost usporedbe u tolikoj mjeri da se situacije poklapaju ili razlikuju. Osobito u kvalitativnom istraživanju, duboki opis zahtijeva bogat opis konteksta istraživanja i samog fenomena. Cilj većine kvalitativnih studija nije generalizirati, nego pružiti bogato, kontekstualizirano razumijevanje nekog aspekta ljudskog iskustva kroz intenzivno proučavanje pojedinih slučajeva ⁴⁵. Ograničenje ovog istraživanje je i relativno neiskustvo istraživačice u provođenju istraživanja zbog čega rezultate treba uzimati s oprezom. Nedostatak ovog istraživanja je fokus na mlade osobe koje su članovi političke stranke i koji kao mlade osobe pretežito institucionalno participiraju te bi sudjelovanje drugih mladih osoba koje izvaninstitucionalno politički participiraju, možda dalo raznovrsniji uvid u motivaciju mladih za političku participaciju. Ovo je ujedno i preporuka za daljnja istraživanja.

⁴⁵ Polit, D.F., Beck C.T. (2010) „Generalization in quantitative and qualitative research: Myths and strategies“ International Journal of Nursing Studies. vol. 47 (2010)

8. DODATCI

8.1. Dodatak 1: Protokol

PROTOKL ZA POLU-STRUKTURIRANI INTERVJU

Naziv diplomskog rada:

Narativi o motivaciji za politički angažman

Studentica:

Dora Mrčela, apsolvantski studiji sociologije

Mentorica:

doc. dr.sc. Marija Brajdić Vuković

Specifična pitanja:

- Kakve su životno-povijesne priče mladih koji su učlanjeni u političke stranke o njihovom političkom djelovanju od samih početaka do danas? – FOKUSIRANA ŽIVOTNA PRIČA
- Kakva su iskustva mladih koji su učlanjeni u političke stranke povezana s njihovim političkim djelovanjem? –DETALJI DANAŠNJEG ISKUSTVA
- Koja značenja pridaju iskustvu povezanom s njihovim političkim djelovanjem, mladi koji su učlanjeni u političke stranke – REFLEKSIJE O ZNAČENJU

Vodič za intervjuiranje:

1. FOKUSIRANA ŽIVOTNA PRIČA

Vratimo se trenutak u prošlost:

- Odakle ste? Gdje ste odrasli?
- Imate li užu obitelj, koga? Koliko godina imaju? Čime se bave?
- Gdje ste išli u osnovnu/ srednju školu? Kako vam je to bilo, jeste li voljeli školu? Zašto da/ne? Jeste li kroz osnovu/srednju bili angažirani u nekim van nastavnim aktivnostima? Kakav je bio vaš odnos s drugim kolegama/učenicima/profesorima? Jesu li vas zanimale političke teme u osnovnoj/srednjoj školi?
- Čime se trenutno bavite?
- Studirate li? Kako vam je na fakultetu? Kad završite studiji kakva su vaša sveukupna očekivanja i želje? Jeste li tijekom fakulteta bili angažirani u nekim studentskim udrugama/organizacijama? Kojim? Zašto? Kako vam je tamo bilo?
- Jeste li zaposleni? Gdje? Kako vam se tamo sviđa? Gdje ste prije zaposlenja studirali? Recite mi više o vašem studiranju, kako vam je bilo? Jeste li tijekom fakulteta bili angažirani u nekim studentskim udrugama/organizacijama? Kojim? Zašto? Kako vam je tamo bilo? Kad ste završili studiji kakva su bila vaša sveukupna očekivanja i želje?
- Čime se bavite u slobodno vrijeme?

Inicijalna očekivanja i iskustva

- Kada ste se učlanili u političku stranku? Kako je došlo do toga da se učlanite, možete li mi malo više ispričati?
- Kako je vaša obitelj doživjela vaše članstvo u političkoj stranci? Što vaši prijatelji misle o tome?
- Kakve su vaše početne impresije o članstvu u političkoj stranci?
- Što ste na početku očekivali kao član mladeži? Jesu li se očekivanja ispunila?

2. DETALJI SADAŠNJEG ISKUSTVA

- Koliko dugo ste član u političkoj stranci?(slično kao i gore prvo pitanje ali nek ostane)
- Recite mi kako je bilo kad ste tek došli u politički stranku? Jeste li nekog od prije znali tamo? S kim ste najviše razgovarali?
- Možete li mi više opisati kako izgleda biti članom pol. Stranke? Imate li neka druženja/okupljanja? Koja?
- Koje sve aktivnosti provodite kao član? Kako se osjećate zbog toga?
- Kako bi opisali vaše vrijeme dosada u političkoj stranci? U čemu ste sve sudjelovali?

- Jeste li zadovoljni sa radom vaše stranke? Ima li nešto u vašem radu u stranci što biste voljeli promijeniti?
- Kakav je vaš odnos sa drugim mladima u stranci? Možete li mi reći nešto više o tome? Družite li se privatno, odnosno jeste li bliski? Pričate li o problemima osobne naravi?
- Postoji li neka podjela poslova u stranci? Koja je vaša uloga? Možete li mi reći nešto više o tome?
- Imate li neke planove za daljnjim angažmanom u svojoj stranci? Koje? Zašto?

3. REFLEKSIJE O ZNAČENJU

- Možete li izdvojiti neko za vas osobito značajno iskustvo kao člana u pol. stranci?
- Kada razmišljate o cjelokupnom dosadašnjem iskustvu kao člana, kako biste ga opisali? Zašto mislite da je to tako?
- Što za vas znači biti politički angažiran? Zašto?
- Koji je vaš stav prema političnom djelovanju, a koji prema političkoj pasivnosti? Zašto?
- Koji je vaš stav prema mladima koji nisu u političkim strankama? Zašto? Po čemu mislite da se vi razlikujete od njih?
- Koja je vaša motivacija za sudjelovanje u političkoj stranci?
- Kakav je stav vaših prijatelja/obitelji prema političkom sudjelovanju?
- Osjećate li da vam je članstvo u pol. stranci pomoglo u životu? Gdje? Kako?
- Smatrate li da vas je članstvo u pol. stranci na neki način izmijenilo? Objasnite?
- Kako vidite svoju profesionalnu budućnost?
- Kakav je osjećaj biti žena/muškarac u tvojoj političkoj stranci?
- Kako je biti član u vašoj političkoj stranci u Hrvatskoj, općenito? Kako biste procijenili dobre i loše strane članstva u pol. stranci u hrvatskom kontekstu?

8.2. Dodatak 2: Informirani pristanak

INFORMIRANI PRISTANAK

za sudjelovanje u kvalitativnom istraživanju za potrebe izrade diplomskog rada na temu

Narativi o motivaciji za politički angažman

Naziv diplomskog rada: Narativi o motivaciji za politički angažman

Studentica: Dora Mrčela

Mentorica: doc. dr. sc. Marija Brajdić Vuković

Institucija: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

Kratak opis teme istraživanja

Cilj ovog diplomskog rada je razumjeti i opisati životno-povijesne priče, mladih koji su učlanjeni u političke stranke, kroz njihova iskustva i značenja koja prodaju tim iskustvima povezana s njihovim političkim djelovanjem. Znanstveni je cilj deskripcija životno-povijesnih priča mladih članova političkih stranki, fenomena koji dosada nije uvelike zastupljen u znanstvenim istraživanjima.

Zanima me koja su iskustva u pozadini političkog angažmana kojeg definiramo kao angažirano djelovanje, zalaganje te uključenost u političke procese samostalno ili kao dio kolektiva. Također želim opisati značenja koji mladi pridaju svom iskustvu u političkom angažmanu kroz članstvo u političkoj stranci.

Istraživanje provodi studentica apsolvetskog studija sociologije u sklopu izrade diplomskog radan pod mentorstvom doc. dr. sc. Marije Brajdić Vuković (mbvukovic@hrstud.hr).

Opis procesa istraživanja

U svrhu prikupljanja podataka potrebnih za realizaciju osnovnog cilja i svrhe istraživanja, provodi se terensko istraživanje metodom polustrukturiranog intervjua u trajanju od oko 60 minuta i to sa mladim članovima političkih stranki. Za potrebe analize podataka, ovaj intervju bit će sniman i pohranjen na sigurno mjesto pod šifrom kako bi se zaštitilo stvarnog sudionika istraživanja.

Mogući rizici i dobici

Potencijalni rizik za sudionike ne postoji kako će njihov identitet biti u potpunosti zaštićen te se na ni na koji način neće moći rekonstruirati. Direktni osobni dobitak ne postoji, a rezultati ovog istraživanja pomažu ispunjenu obrazovnih ciljeva, praktičnom osposobljavanju studentice apsolutnog studija sociologije i omogućuju provedbu diplomskog rada.

Pravo na odbijanje i odustajanje

Kao što ste slobodno odabrali sudjelovati u istraživanju, također ste slobodni odustati u bilo kojem trenutku. Također možete odbiti odgovoriti na bilo koje pitanje, neovisno o razlogu.

Povjerljivost

Sve informacije koje podijelite (tijekom intervjua/sakupljene tijekom opažanja) ostaju povjerljive. Nitko osim istraživačice neće imati pristup tim podacima u njihovom izvornom obliku. Kvalitativna metodologija koja će se koristiti u istraživanju osigurava da iskorišteni podaci ne mogu ni na koji način ukazivati na Vaše ime te preko njih neće biti moguće rekonstruirati Vaš identitet.

Dostupni izvori informacija

Ukoliko imate kakvih pitanja slobodno pitajte. Ukoliko ćete imati dodatnih pitanja nakon intervjua možete kontaktirati istraživačicu na sljedeću e-mail adresu: dora.mrcela1@gmail.com

AUTORIZACIJA

Molim Vas da svojim usmenim pristankom autorizirate sudjelovanje u istraživanju:

Pročitao/la sam i razumio/razumjela ovaj informirani pristanak te pristajem sudjelovati u ovom istraživanju.

Datum: _____

Potpis istraživačice: _____

Informirani pristanak potpisan je u jednom primjerku koji pripada sudioniku istraživanja.

8.3. Dodatak 3: Kodna lista

KODNA LISTA

1. OBITELJ

- a) stav obitelji prema članstvu

2. OBRAZOVANJE

- a) završene škole
- b) zainteresiranost za političke teme prije
- c) očekivanja po završetku obrazovanja

3. ANGAŽMAN U POLITIČKOJ STRANCI

- a) učlanjivanje u političku stranku
- b) očekivanja
- c) aktivnosti
- d) odnos s drugima
- e) značajno iskustvo
- f) pozitivna i negativna iskustva

4. OSTALI POLITIČKI ANGAŽMAN

5. STAV PREMA POLITIČKOM ANGAŽMANU – sočni detalji

- a) stav o angažmanu u stranci
- b) motivacija za političku participaciju
- c) slika o mladima
- d) definiranje političke participacije

9. POPIS LITERATURE:

1. Bala, M. (2017). Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u južnom banatu, Univezitet u Beogradu,
2. Bamberg, M. (1987) *The Acquisition of Narratives: Learning to Use Language*. Berlin: Walter de Gruyer
3. Brajdić Vuković, M. (2017). „I, što se onda dogodilo?“. Ključni događaji, želje, strahovi, spoznaje i obrati u narativima o iskustvu profesionalne socijalizacije mladih znanstvenika'. U J. Ledić i M.
4. Creswell, J. (2007.) *Qualitative Inquiry & Research design*, 2nd edition, London: Sage Publication
5. Ekman, J. i Amnå, E. (2012): Political participation and civic engagement: Towards a new typology, *Human Affairs*, 22 (3): 283-300
6. Hooghe, M. i Marien, S. (2013). A Comparative Analysis of the Relation Between Political Trust and Forms of Political Participation in Europe. *European Societies*, 15 (1), 131-152
7. Hyvärinen, M. (2007). *Analyzing Narratives and Story-Telling*, Alasuutari: Social Research Methods (SAGE Handbook)
8. Ilišin, V. (1999). *Mladi na margini društva i politike*. Zagreb: Alinea.
9. Ilišin, V. (2002). *Mladi i politika*. U: Ilišin, V.; Radin, F. (Ur.). *Mladi uoči trećeg milenija*, Zagreb: Institut za društvena istraživanja: 155–202.
10. Ilišin, V. (2003): *Politička participacija mladih i politika prema mladima: Hrvatska u europskom kontekstu*, *Politička misao*, 40 (3): 37-57

11. Ilišin, V. (2008). Zagrebački studenti o demokraciji i političkom aktivizmu mladih, *Sociologija i prostor*, 46 (3-4)
12. Kovačić, M. i Vrbat, I. (2014). „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu. *Suvremene Teme*, 7(1), 56-76.
13. Labov, W. (1967). *Narrative analysis: Oral Versions of Personal Experience*
14. Labov, W. (1972b) „The Transformation of experience in narrative syntax“ in Labov, W., ed., *Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press
15. Labov, W. (2011) „Narratives Of Personal Experience“, u: Patrick Colm Hogan (ur.) *The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences*, New York: Cambridge University Press str. 547-548.
16. Mason, R. (2008). *The Use Of Evaluative Devices In The Narrative Discourses Of Young Second-Language Learners*. SIL International
17. Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
18. Polit, D.F., Beck C.T. (2010) „Generalization in quantitative and qualitative research: Myths and strategies“ *International Journal of Nursing Studies*. vol. 47
19. Schudson, M. (1999). *Good Citizens and Bad History: Today's Political Ideals in Historical Perspective*. Paper presented at a Conference on the Transformation of Civic Life. Middle Tennessee State University,
20. UNDP (2013). *Youth, political participation and decision making*. United Nations Youth, <http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-political-participation.pdf> , Posjećeno: 29.02.2019.

21. Verba, S. i Nie, N. H. (1972). *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper & Row.
22. Walther, A.; Hejl, G. M.; Jensen, T. B. i Hayes, A. (2002). *Youth transitions, youth policy and participation. State of the Art Report. Research Project YOYO*.